

ROSMALLA

★ ★ EXTRA ★ ★

Deel 9
10 jaar
Heemkundekring
Rosmalen

In dit

- Overdracht torenuurwerk
- *Rusmollese van 't joar*
- Overdracht ambtsketen
- De toekomst van de Heemkundekring

Colofon

Rosmalla Extra (ISSN 1380-3190) is een uitgave van de Heemkundekring Rosmalen.

Redactie: Mari van de Ven en Harry Coppens.

Redactieadres: Stationsstraat 8, 5241 EE Rosmalen, tel. 073-5218349.

Secretaris Heemkundekring: Arie van de Ven, M. Nijhoffstraat 8, 5242 CV Rosmalen. Tel. 073-5214094.

Leden, abonnees en donateurs ontvangen *Rosmalla* en *Rosmalla Extra*. Donateurs betalen minimaal f 30,- per jaar. Abonnees (voor minimaal één jaar) betalen f 30,- per jaar (postabonnees f 40,- per jaar), over te maken op het bankrekeningnr. van de Heemkundekring, onder vermelding van "abonnement Rosmalla".

Bankrekeningnr.: 18.45.43.444 (Rabobank Rosmalen, postgiro van de bank: 1099372) t.n.v. Heemkundekring Rosmalen, Deken Fritsenstraat 53, 5243 VM Rosmalen.

De meeste oude nummers van *Rosmalla* en *Rosmalla Extra* zijn nog verkrijgbaar op het redactieadres.

De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud der ondertekende artikelen, waaraan ook nooit iets veranderd zal worden zonder overleg met de auteur(s). Foto's en andere illustraties worden te allen tijde teruggezonden; teksten op verzoek.

Copyright • januari 1999 Heemkundekring Rosmalen. Zonder toestemming van redactie en / of bestuur mag niets uit deze uitgave worden overgenomen.

Van de redactie

De Heemkundekring bestaat inmiddels al weer tien jaar. Om dit heuglijke feit te vieren, heeft de Heemkundekring inmiddels een feestavond georganiseerd met een optreden van de Glacis (15 januari jl.). Op 30 en 31 januari vindt een tentoonstelling plaats. Deze door Henk de Werd samengestelde *Rosmalla Extra* kunt U beschouwen als een gids naast deze tentoonstelling. Veel leesplezier.

De redactie, Harry Coppens en Mari van de Ven

In de serie *Rosmalla Extra* verschenen eerder:

- 1 Rosmalense monumenten (1993);
- 2 Eerste Lustrum Heemkundekring Rosmalen (1994);
- 3 Torenuurwerk St.-Lambertuskerk (1994);
4A Oorlog en Verzet (1994);
- 4B De bevrijding van Rosmalen (1994);
- 5 De Rosmalense Huishoudschool (1995);
- 6 Van Betje Olie en Antoon v.d. Berg (1996);
- 7 Het drama Dr. Schade (1997);
- 8 De Rosmalense Indiëgangers (1997).

Van Henk de Werd verscheen eerder:

- 1 Jubileumboekje *De Woudlopers* te Hintham (1969);
  - 2 Rosmalen in oude ansichten deel 1 (1972);
  - 3 Historie van de familie de Werd te Rosmalen (1973). *Dit werkje werd herschreven en van veel illustratiemateriaal voorzien in 1997;*
  - 4 Rosmalen in oude ansichten deel 2 (1976);
  - 5 Rosmalen in oude ansichten deel 3 (1980);
  - 6 Rosmalen was een ellendig land (1982);
7 Rosmalen Vroeger (1985);
  - 8 25 Jaar Sancta Maria Mavo (1986);
9 Oud-Rosmalen (1987);
  - 10 Groeten uit Oud-Rosmalen (1989);
  - 11 Sancta Maria Mavo 1961-1991 (1991);
  - 12 Groeten uit Oud-Rosmalen deel 2 (1991);
  - 13 Eerste Lustrum Heemkundekring Rosmalen (= *Rosmalla Extra* 2) (1994);
  - 14 1001 Mensen uit Rosmalen (1995);
  - 15 De Rosmalense Huishoudschool (= *Rosmalla Extra* 5) (1995);
  - 16 Rosmalense Indiëgangers (= *Rosmalla Extra* 8) (1997);
- 17

Bovendien verschenen er van zijn hand ontelbare publicaties in *De Molen* (1963-heden), *Rosmalla* (1990-heden), *Parochienieuws van Hintham* (1967-1969), het parochieblad van de H. Lambertus (1966-1969), *De Hint* (1981-1982), *De Brandmelder* van de Sancta Maria Mavo en diverse andere Rosmalense boekjes en periodieken.

Bij de voorplaat: De Heemkundekring Rosmalen op excursie in Leuven, april 1995. Coll. Heemkundekring Rosmalen.

Tweede lustrum Heemkundekring Rosmalen

1994 - januari - 1999

Henk de Werd

"Heemkunde leeft in Rosmalen", schreef het Brabants Dagblad op 12 oktober 1993 ter gelegenheid van het eerste lustrum van de Heemkundekring Rosmalen, dat gevierd werd met een fraaie overzichtstentoonstelling op 16 en 17 oktober 1993, waar alle werkgroepen door middel van foto's, bidprentjes, oud gereedschap, kaarten, resultaten van opgravingen enzovoorts lieten zien wat zij de afgelopen vijf jaar vergaard hadden. Die presentatie werd door veel inwoners bezocht en maakte, aldus Driek van Grette in *De Molen* van 27 oktober 1993, "veul emosies los. (...) Bedde foto's hek lang stoan kèke. 't Waar krek of veul ouw Rusmollese minse wir uit d'r graf ware opgestoan en levend doar aanwezig ware. Rusmolle op z'n skonst en z'n best. Op 'n gegeve ogenblikse krieg ik 't ifkes te koat. 'n Skon foto van ons moeder hong 'r tusse. Ons moeder op den Annenborch. Ik moes toen ifkes flink slikke. Dè moes ik ok toen ik op unne videofilm Toon Heijmans zo lekker zaag fietse en proate en buurte mi Janne van Semmelflores. Ik zaag, detter meer minse ware, die 't 'r ifkes moeilijk mi han. 't Waar krek of Toon gewoon tusse ons waar. Ok bè de skon dia's hek m'n verstand verkeke. Ge wiert 'r vur de zovulste keer op gedoauwt wetter in Rusmolle ammel gesloopt is... De ouw letters van de jongeskool, bidprentjes, ouw boeregereedschap... Jonge, jonge, petje af vur die Rusmollese heemklup. Rusmolle mag doar trots op zen. Al die Rusmollese minse, die 'r nie geweest zen, hen veul gemist en kunne d'r gerust spet af hebbe, desse taus gebleve zen." Inderdaad, de Heemkundekring van Rosmalen had zich in vijf jaar tijd tot iets onmisbaars in ons dorp weten te maken.

Op donderdag 20 januari 1994 werd met een feestelijke bijeenkomst het eerste lustrum officieel gevierd. Het bestuur had voor de invulling van deze zitting volksmuziekgroep *De Glacis* uit Bergen op Zoom uitgenodigd. Tevens werd door Harry Coppens op zeer humoristische wijze het eerste exemplaar van *Rosmalla Extra 2*, waarin door archivaris Henk de Werd het wel en wee van de eerste vijf jaar heemkunde in Rosmalen uitgebreid en vakkundig was beschreven, aan de voorzitter, Theo Derksen, aangeboden. De Glacis gaf uiteraard de meeste kleur en glans aan deze feestavond. "Op een professionele, maar vooral humoristische en Brabantse wijze amuseerde de groep de ongeveer 80 aanwezige heemkundigen met liedjes over hedendaagse gebeurtenissen en oude liedjes die tijdloos zijn. De Heemkundekring Rosmalen kan tevreden terugblikken. Op naar het tweede lustrum nu", schreef de Molen op 26 januari 1994.

In dat tweede lustrum heeft Rosmalen intensief gebruik gemaakt van zijn Heemkundekring. De vereniging had zich een uitstekende plaats en naam verworven, zowel bij het gemeentebestuur als de inwoners, waar men op een positieve manier als dorpsgemeenschap van wenste te profiteren. De Heemkundekring speelde daar

graag op in en bood zijn diensten en kennis royaal aan. Het tweede lustrum kende daarom ook vele hoogtepunten: de overdracht van het torenuurwerk van de Lambertuskerk; een tentoonstelling bij de fietsroute *Opmars geallieerden naar Den Bosch*, in samenwerking met de Kring Vrienden van 's-Hertogenbosch; de overzichtstentoonstelling ter gelegenheid van 50 jaar bevrijding van Rosmalen; archeologische vondsten; de overdracht van de ambtsketen, het boek van verdiensten, de voorzittershamer, de toga van de ambtenaar van de burgerlijke stand en de Rosmalense vlag op 31 december 1995; de verlichting van de Lambertuskerk; de Indiëgangertentoonstelling; *Rosmalla* en *Rosmalla Extra*; het onderbrengen van archiefstukken bij de Heemkundekring door Rosmalense verenigingen en instellingen; het benoemen van de *Rosmalenaar van het jaar*; Jan Ketterings schenkt een borstbeeld van een echte Rosmalenaar: Herman Vorstenbosch, alias Hemke Pek.

Tussen deze hoogtepunten door werden, meestal op verzoek, diverse dia-avonden verzorgd. Succes en waardering alom. Intratuin, dat diverse exposities gratis verzorgde van fraaie bloemen en planten, organiseerde eind 1993 een kerstmarkt in oud-Rosmalense sfeer. Uiteraard werd daarbij een beroep gedaan op de aanwezige kennis en het fotomateriaal van onze Heemkundekring. Ook de schitterende maquettes van Cor Verstegen bewezen hun dienst. De toenmalige wethouder van Rosmalen L. Buis opende deze markt met een fraaie toespraak "vanaf het bordes van het oude raadhuis, een van de oude gebouwen, opgesteld op de kerstshow" (De Molen 20 oktober 1993). Verder waren er te zien: de zijgevel van het woonhuis van de fa-

'Oud Rosmalen' herleeft bij Intratuin

Intratuin Rosmalen, gevestigd aan de Empelseweg 9, opent vrijdagavond aanstaande officieel de poorten van de grote kerstmarkt. 'Oud Rosmalen', het is niet zo maar een kerstmarkt. De kerstmarkt 1993 is geheel uitgevoerd in de sfeer van 'Oud Rosmalen'. Negen typische rosmalense bouwsels zijn op ware grootte nagebouwd. Zoals bierbrouwerij "de Kroon", voormalig gemeentehuis van Rosmalen en

het snoepwinkeltje van Nelleke de Gruyter. In samenwerking met de Heemkundekring Rosmalen en de maquettes van Cor verstegen komt 'Oud Rosmalen' weer tot leven bij Intratuin Rosmalen. De heer Buis loco-burgemeester van Rosmalen, zal vrijdag 15 oktober om 19.00 uur vanaf het bordes van het 'oude' gemeentehuis Rosmalen, de officiële openingshandeling verrichten. Intratuin nodigt alle inwoners van Rosmalen en omgeving uit om deze feestelijke opening bij te wonen.

Uit: *De Molen*, 13 oktober 1993.

milie Lambermont in de Dorpsstraat, de hoekgevel van brouwerij De Kroon, waar tegenwoordig café de Likkepot is gevestigd, de voorgevel van de winkel van Nelleke de Gruyter en nog enkele andere markante Rosmalense bezienswaardigheden van vroeger. Een prima promotie van heemkunde in het algemeen en de Heemkundekring Rosmalen in het bijzonder, voor een groot winkelend publiek.

Tot lering ende vermaak organiseerde de Heemkundekring traditioneel diverse boeiende thema-avonden, excursies en heemkundige fietstochten. Ook het periodiek

Rosmalla bleef hoge ogen gooien met een rijke bron aan Rosmalense informatie van diverse geschiedschrijvers. Ik kom daar straks nog even op terug. Laten we nu eerst de hoogtepunten stuk voor stuk eens nader onder de loep nemen.

De overdracht van het torenuurwerk van de Lambertuskerk in 1994

De toren van onze Rosmalense Lambertuskerk bevatte vele jaren een schitterend oud uurwerk uit de periode 1878-1879, dat, versleten en wel, afgedankt een plaatsje vond in het gemeentehuis aan de Hoff van Hollantlaan. Men mag eigenlijk van geluk spreken dat het kostbare kleinood niet verloren raakte of als oud vuil op de stort terecht kwam. Johan van Heel, archivaris van het streekarchief Maasland (waartoe Rosmalen toen nog behoorde) op ons gemeentehuis, ontdekte *de horlogerie*, en wist het MBO in Oss warm te laten lopen voor een deskundige restauratie. Goed werk heeft tijd nodig, zeker wanneer dat ook nog onder schooltijd moet gebeuren. Er werd maar liefst negen jaar aan gebouwd en gesleuteld, maar toen stond er ook een pronkwerk om U tegen te zeggen. In samenwerking met de Heemkundekring Rosmalen werden het uurwerk en de historie ervan uitgebreid beschreven en vastgelegd in een *Rosmalla Extra*. De overdracht van dit stukje oud-Rosmalen en de presentatie van de daarbij behorende *Rosmalla Extra* vonden plaats op 29 april 1994 op het gemeentehuis van Rosmalen in aanwezigheid van vertegenwoordigers van het MBO uit Oss, Johan van Heel, bestuur en leden van de Heemkundekring, de zusters van het voormalige klooster van Meeuwen en uiteraard het gemeentebestuur van Rosmalen, vertegenwoordigd door waarnemend burgemeester van Berckel, secretaris Glaudemans en de drie wethouders Van Grunsven, Van Beers en Griens. Driek van Grette wist te vertellen dat "de zusters genodigd ware vanwege hullie Angelusklökske, dè oan dè skon ouw uurwerk, mi 1875 d'r op, gemakt is en degge nou durrum riggelmatig kunt heure op 't roathaus" (*De Molen*, 4 mei 1994). De columnist gaat dan in hetzelfde artikel verder: "Minse, minse, wen skon stuk. En 't lupt es 'n tiet ok nog ook. 't Skent detter mar twee van zen in hil Nederland. Iets unieks dus, woar we zuinig op moete zen. Ge kret de rillinge over oewe rug es ge 't hurt tikke en sloan."

Het is zaak, wat dit stukje oud-Rosmalen betreft, waakzaam te zijn, zeker wanneer het voormalige gemeentehuis van Rosmalen gesloten gaat worden. "Heemkundekring Rosmalen, let op uw saeck en vergeet daarbij de portretten van onze burgemeesters en andere voor ons dorp kostbare herinneringen niet!"

Torenuurwerk

ROSMALEN - Ter gelegenheid van de overdracht van het gerestaureerde torenuurwerk van de Rosmalense Lambertuskerk door MBO Oss aan de gemeente heeft de Heemkundekring Rosmalen een extra editie uitgebracht van zijn blad *Rosmalla*. In dit nummer gaan archivaris J. van Heel en G. Scheltus in op de geschiedenis van het uurwerk, dat uit 1878-1879 dateert. *Rosmalla Extra* is verkrijgbaar bij de redactie aan de Stationsstraat 8.

Uit: *Brabants Dagblad*, 7 mei 1994.

Fietsroute *Opmars geallieerden naar 's-Hertogenbosch* in 1994

In oktober 1994 werd de vijftigjarige bevrijding van Den Bosch gevierd, onder andere met de fietsroute *Opmars geallieerden naar Den Bosch*, een initiatief van de Kring Vrienden van 's-Hertogenbosch. De fietstocht, met een lengte van ongeveer dertig kilometer, begon bij de Graafseweg in Den Bosch. Van daaruit voerde zij via Rosmalen naar Nuland, om vervolgens via de Kruisstraat weer terug te keren in de stad bij Fort Orthen. "In Rosmalen en Nuland hebben de heemkundewerkgroepen tentoonstellingen ingericht, die een beeld geven van de plaatselijke omstandigheden in de herfst van 1944. (...) Café De Linde op de Kruisstraat herbergt de Rosmalense expositie", aldus het Brabants Dagblad van 3 september 1994. Voor de officiële presentatie van deze fietsroute annex exposities in *De Meent* te Nuland door Luc van Gent waren vanzelfsprekend ook het bestuur en de leden van de Heemkundekring Rosmalen genodigd.

Tentoonstelling ter gelegenheid van 50 jaar bevrijding van Rosmalen

De vijftigjarige bevrijding van Rosmalen mocht uiteraard niet vergeten worden. Het gemeentebestuur schakelde daarvoor het Comité Bevrijding Rosmalen en de Heemkundekring in, welke laatste tekende voor een imposante tentoonstelling en

(Laatste) oproep van Heemkundekring

Zoals bij veel mensen bekend richt de Heemkundekring, in verband met de herdenking van de bevrijding van Rosmalen 50 jaar geleden, een tentoonstelling in.

Om deze tentoonstelling voor de Rosmalenaren zo herkenbaar mogelijk te maken willen de organisatoren graag op zeer korte termijn in contact komen met Rosmalenaren, die beschikken over foto's, voorwerpen en andere zaken die verband houden met de bevrijding of de

Uw telefoontje wordt zeer op prijs gesteld.

U kunt bellen:

de heer H. Coppens, telefoon (04192) 18349 of

de heer J. Hessels, telefoon (04192) 15365.

Door uw telefoontje helpt u wellicht mee aan het slagen van een typisch Rosmalense tentoonstelling!

Uit: *De Molen*, 5 oktober 1994.

de uitgave van een dubbele Rosmalla Extra, handelend over oorlog en bevrijding. Zo'n tentoonstelling organiseren is niet niks, maar onder de deskundige leiding van kartrekker Jan Hessels werd een en ander voortvarend aangepakt. Er werden op-

roepen geplaatst richting Rosmalense inwoners en het oorlogsarchief op het gemeentehuis werd grondig doorgespit door leden van de Heemkundekring. Jan Hessels legde contacten met unieke verzamelaars en hij wist hen te 'strikken' met hun collecties voor deze bijzondere expositie. Kostbaar vergaarde herinneringen aan deze tijd van Rosmalenaren als Ad Hermens, Ronald van Grinsven, Martien der Kinderen, Otto Spronk en Henk de Werd werden hierdoor voor iedereen zichtbaar. Dat leverde veel waardering op, en lovende reacties richting Heemkundekring. Tegelijk ging ook de redactie van *Rosmalla* aan het werk. Harry Coppens tekende voor diverse artikelen en ook Henk de Werd liet zich niet onbetuigd. Hij ging nader in op het thema *Rosmalen voedt zich zelf* en met behulp van zijn eigen Anna-schoolarchief en de medewerking van *mister* van Pinxteren kon hij een fraai stuk historie over de oorlog en bevrijding van Hintham op papier zetten. De hoeveelheid aangeboden stof was dermate groot, dat de redactie van *Rosmalla* moest besluiten tot de uitgave van een dubbel nummer 4 van *Rosmalla Extra*, dat tijdens de expositie als zoete broodjes over de toonbank ging. Het tweehoofdige redactieteam, bestaande uit Mari van de Ven en Harry Coppens, oogstte terecht veel lof. Voor de omvangrijke tentoonstelling werd uitgeweken naar het Rodenborch-College. "Met deze expositie willen wij de verbinding leggen tussen de Tweede Wereldoorlog en de bevrijding van Rosmalen aan de ene kant en het heden aan de andere kant. Wat hebben wij van '40-'45 geleerd? Daarom willen wij bewust de scholen van Rosmalen bij de tentoonstelling betrekken. Wij zijn blij dat het Rodenborch-College ons de ruimte heeft gegeven om de tentoonstelling in te richten. Het Rodenborch verzorgt zelf een lesproject voor de eigen leerlingen. Maar ook de groepen 7 en 8 van de basisscholen komen op bezoek", aldus Jan Hessels in het *Brabants Dagblad* van 7 oktober 1994. Voor die basisschoolleerlingen had de Heemkundekring zelf een vragenlijst opgesteld. Er werd gretig gebruik gemaakt van de kwaliteiten van (oud-schoolmeester) Harry Coppens, ook tijdens het bezoek van de schooljeugd. De tentoonstelling omvatte een groot aantal onderwerpen, vanaf de mobilisatie tot en met de wederopbouw. Oudere Rosmalenaren konden hun eigen

Harry Coppens wijst de Rosmalense jeugd de weg.
Coll. Heemkundekring Rosmalen.

Succesvolle tentoonstelling Heemkundekring

De oorlogs- en bevrijdingstentoonstelling, die een beeld geeft van de tweede Wereldoorlog en de bevrijding in Rosmalen, is een groot succes geworden. De tentoonstelling, die was opgesteld in het Rodenborch-College, had zowel kwalitatief als kwantitatief veel te bieden. De bezoekers kregen een uitgebreid beeld van de Tweede Wereldoorlog en de bevrijding door middel van documenten, kaarten, oorlogsspullen, foto's, brieven e.d. Omdat veel zaken betrekking hadden op de Rosmalense situatie in 1940-1945 werd de tentoonstelling voor jong en oud extra aantrekkelijk. Door deze tentoonstelling ging de oorlogstijd leven voor alle Rodenborch-leerlingen, kinderen van de basisscholen, gehandicapten van Maria-oord, senioren en vele andere bezoekers. De opzet, om een verband te leggen tussen de bevrijding en het heden is zeker geslaagd. Het Rosmalense Onderwijs en de Rosmalene gemeenschap bedanken de heemkundekring voor dit zeer waardevolle initiatief. Op bijgaande foto ziet u enkele brugklusteerlingen van het Rodenborch-College, die bezig zijn met een lastproject.

Uit: *De Molen*, 9 november 1994.

geschiedenis terugzien bij de Rosmalense onderwerpen: de verwoesting en de wederopbouw van het dorp, de evacuatie en inkwartiering, waarbij ook Coudewater uitgebreid in beeld kwam, de *Arbeitseinsatz* van Rosmalense jongens en mannen in Duitsland, de Rosmalense gevallen en de oorlogsgraven, het inleveren van de radio's, en *last but not least* het lot van de Rosmalense Joden en de niet Jood-verklaringen.

VERKLARING

als bedoeld in punt 6 der circulaire van den secretaris-generaal, waarnemend hoofd van het departement van binnenlandsche zaken dd. 30 September 1940, nr. 47176, afd. ambtenarenzaken.

De ondergeteekende, J. Th. van der Els.

beroep Gemeente veldwachter
betrekking

geboren den 10. Februari 1890 te Glabbeek

wonende te Rosmalen 263

verklaart, dat naar zijn beste weten noch hijzelf noch zijn echtgenoot(e)* noch een

zijner (haar) (hunner beiden) *) ouders of grootouders ooit heeft behoord tot

de Joodsche geloofsgemeenschap.

Den Deur ondergeteekende is bekend, dat hij zich in geval vorenstaande verklaring

niet juist blijkt te zijn aan onmiddellijk ontslag blootstelt.

Rosmalen, 22 October 1940.

(handteekening)

J. Th. van der Els.

De niet-Joodverklaring van gemeenteveldwachter J. Th. van der Els te Rosmalen.

De foto's komen uit het archief van de Heemkundekring Rosmalen.

De tentoonstelling werd op zondag 23 oktober 1994 geopend door burgemeester P. v.d. Velden van Rosmalen en door jong en oud, inwoners en niet-inwoners, bezocht. Ook de op bezoek zijnde Britse bevrijders van Rosmalen gaven acte de présence.

De reacties waren hartverwarmend: "Interessante en goed opgezette tentoonstelling." "Zeer indrukwekkend." "Boven alle verwachting, maar laat het niet weer gebeuren." "Indrukwekkend en ook leerzaam voor de kinderen, want die moeten het ook weten." "Met respect voor al het werk voor deze interessante tentoonstelling. Ik vind het goed dat zo iets gedaan wordt. Complimenten!" "A memorable exhibition, which sadly brings back many memories to all veterans attending on this

Werkgroep tentoonstelling 50 jaar bevrijding van Rosmalen. Staand van links naar rechts: Ronald van Grinsven, Henk de Werd, † Marie v.d. Burgt-de Wit, An v.d. Donk-Langens, Theo Derksen, Sjaan Hoedemakers-v.d. Sluis, Jan Hessels, Henk Langens en Mien Cooijmans-Verstappen. Knielend: Jos Vos, Ties van Creij en Arie v.d. Ven. Zittend: Martien der Kinderen, Cor Verstegen, Harry Coppens en Martha van Rosmalen-Pennings.

day (24-10-1994). For us, the occasion, for us to be here now, is a great honour and to receive such respect from the Dutch people. Hopefully we'll meet again. Maurice Agent Formerly Royal Regiment of Artillery." "The people of Rosmalen have been very kind to us. We all thank you." "De Heemkundegroep heeft hier ontzettend veel werk aan gehad. Bedankt hiervoor!" "Een grootse tentoonstelling die erg veel oproept." "Met complimenten voor het prachtige werk/inzet, Rosmalen waardig." "Met hartelijke dank van iemand die zich nauwelijks iets van de oorlog

herinnert. Alleen wel de bevrijding." "Ik was hier voor de tweede keer. Zeer uitvoerig en veel materiaal. Een compliment waard." "Een bewogen terugzien van eigen belevenissen." "Indrukwekkend. Geeft een goed beeld van alles wat hier is gebeurd."

Archeologische vondsten

Binnen de Heemkundekring zijn diverse werkgroepen actief bezig op hun terrein. De werkgroep archeologie timmerde in dit tweede lustrum danig aan de weg. Ook diverse andere heemkundigen lieten duidelijk van zich horen. Ik kom daar verderop nog op terug.

De werkgroep archeologie had reeds bij de opgravingen op het terrein van de voormalige jongensschool St. Joseph (thans Vreeburgpassage) een visitekaartje afgegeven. De werklust van deze dames en heren kwam ook in de periode 1994-1999 diverse malen naar voren. Bij de opgravingen op een terrein ten noorden van de Lambertuskerk, thans Lambertusterp geheten, in november 1994 werd veel waardevols voor de historie van Rosmalen blootgelegd. "De Heemkundekring van Rosmalen en de archeologische werkgroep Cro Magnon uit Empel hebben zaterdagmorgen bij de Lambertuskerk zeer gave sporen gevonden van een 10e-eeuwse boerderij, een waterput en afvalkuilen. Op het bouwterrein aan de Schoolstraat liggen ook verstoorde restanten van een boerderij uit de 12e eeuw en de wandre

1994: Opgravingen ten noorden van onze Lambertuskerk. Coll. Heemkundekring Rosmalen.

paalkuilen zijn scherven aangetroffen van kookpotten uit de late IJzertijd en aardewerk uit de Romeinse tijd en de 9e eeuw. (...) Enkele jaren geleden hebben de Rosmalense amateur-archeologen ook al een boerderij uit de 11e-12e eeuw gevonden. 'De vondst die we nu gedaan hebben is belangrijker', leggen Anton Verhagen en Arnold Chambon uit. (...) In het heldergele, prehistorische zand staan duidelijk de ronde, donkerbruine afdrucken van de paalkuilen. De boerderij had een dubbele wand. Het is een flinkerd geweest. Zo'n 12 x 6 meter. 'Deze boerderij is een dik-

ke vijftig-zestig jaar in gebruik geweest. En later vernield door vuur. Dat zien we aan de verbrande resten van de lemen wanden. De leem is roodbakkend aardewerk geworden.' Ook in vroegere eeuwen hadden de Rosmalenaren al besef van het milieu, want hun afval ligt netjes ergens anders op het erf. Mien Cooijmans en Cor Verstegen van de Heemkundekring zijn voorzichtig bezig om de afvalkuilen en de paalkuilen af te schrapen. Naast de bergen zandschraapsel liggen plastic zakjes vol scherven. (...) Voor een leek zien alle scherfjes er hetzelfde uit, maar er is wel degelijk verschil. 'Kijk, hier heb je een Pingsdorf-scherf met tandradversieringen. Die

1994: Opgravingen ten noorden van onze Lambertuskerk. Coll. Heemkundekring Rosmalen.

is 9e eeuws. En deze scherf met glazuur van ijzeroxyde en een randversiering komt uit de 10e eeuw', legt Verhagen uit. Het grote belang van deze boerderij en de vondsten is dat we nu weten dat Rosmalen ook al in de IJzertijd bewoond was. Nu we deze boerderijen hebben gevonden wordt de link gelegd tussen bewoners en de Lambertuskerk. Die kerk staat hier niet voor niets: er was een nederzetting. De bewoners hebben te maken gehad met de bouw van de kerk. In de waterput hebben we leisteen en tufsteen gevonden", aldus het Brabants Dagblad op 15-11-1994. De vindplaats is op tekening gezet en uitgebreid beschreven.

Ook in 1995/1996 boekte de werkgroep archeologie een schitterend succes, dit keer bij de opgravingen aan de Hoogstraat. Ons Rosmalens weekblad *De Molen* maakte daar op 17 april 1996 op de voorpagina gewag van: "De Heemkundekring Rosmalen is een actieve groep als het gaat om de geschiedenis van Rosmalen te achterhalen. Zo ook bij het begin van de nieuwbouw aan de Hoogstraat en de doorsteek

naar de Dorpsstraat, Catelijnen. In december 1995 begon men met het graven van een diepe bouwput en enkele leden van de Heemkundekring, bijgestaan door Anton Verhagen en Arnold Chambon van de archeologische werkgroep Cro Magnon gingen aan de slag. Heijmans Bouw Eindhoven verleende welwillend medewerking." Volgens Anton Verhagen werd "een aantal paalkuilen aangetroffen van twee oude boerderijen. Van een boerderij konden we de gehele omtrek opmeten en van de andere de helft. De afmetingen van de boerderij bedroegen 7 bij 21 meter en de kop was rond gebouwd met een rechte achterzijde. Deze bouwwijze kwam overeen met de boerderij die we al eerder aantreffen op de plaats waar voorheen de St. Josephschool stond, dus vlak bij de St. Lambertuskerk. Van deze boerderij is enkele jaren geleden een maquette gemaakt door de heer Verstegen". Hetzelfde artikel vervolgt: "Uit de nieuwe opgravingen is gebleken dat tussen de kerk en de Hoogstraat een uitgestrekte verhoging lag waarop enkele kleine boerderijen zijn gebouwd. 'We denken dat er twaalf boerderijen hebben gestaan', aldus Anton Verhagen. 'Deze stammen uit de 11e eeuw en dat zal het begin van Rosmalen zijn geweest.' (...) Eerder zijn ook bij de ingestorte loods van de Gebr. Hooymans sporen uit de ijzertijd, zo'n 200 jaar voor Christus, gevonden. 'Toen al was de donk kennelijk bewoond', vertelt Verhagen. 'Naast de paalkuilen hebben we scherven gevonden evenals botten van koeien en schapen. In een afvalkuil vonden we spinklossen waaraan we konden vaststellen hoe oud de boerderij was. Helaas hebben we geen gave aardewerkpotten gevonden maar wel de scherven van twee potten voor reconstructie. De boerderij had aan de noordkant een greppel van een meter breed en dertig centimeter diep. Deze is gegraven voor de eerste opvang van het Maaswater bij overstroming en grondwater. Ook is gebleken dat de bewoners zelf hun aardewerk vervaardigden omdat er geen aardewerk van elders werd gevonden. De boerderij bij de St. Lambertus stond een meter hoger is gebleken. Bij watersnood konden de mensen vlug naar de hoger gelegen gedeelten. In de 12e of 13e eeuw zijn de boerderijen wegens voortdurend overstromingsgevaar verlaten en zijn de bewoners gevlucht naar Bruggen, aan de zuidkant van de bestaande dijk. (...) In het gebied Hoogstraat moet ook tijdens en na de oorlog veel zijn gebeurd. We vonden recente kuilen op tweeënhalve meter diepte met allerlei voorwerpen uit die tijd. Wijnflessen, apothekerspotjes en een ijzeren bak met daarin een gave parachute. Ook vonden we een gaaf skelet van een rund. We zijn erg benieuwd wie die ijzeren kist met parachute daar begraven heeft uit angst voor de Duitsers', zo vraagt Verhagen zich af." Het antwoord daarop is anno 1999 nog steeds niet binnen. Sedert de samenvoeging van Rosmalen en 's-Hertogenbosch zijn onze amateur-archeologen aangewezen op de stad, en met name op de afdeling BAM (Bouwhistorie, Archeologie en Monumenten). Contacten zijn reeds gelegd, zowel door het bestuur als door vertegenwoordigers van de werkgroep. De werkgroep Archeologie bestaat thans uit de volgende personen: Jan Hessels, Mien Cooijmans, Joop Hoofs, Ties van Creijl, Cor Verstegen, Henk Langens en Arie Boon. Toegevoegde leden zijn nog de heren Chambon en Verhagen van Cro Magnon.

Overdracht ambtsketen

In 1990 dienden zich de eerste annexatieplannen aan. De Rosmalense bestuurders stelden een scherp verweer op. Bovendien werd de bevolking opgeroepen om te komen tot de oprichting van een maatschappelijk comité, dat zich ten doel moest stellen de bewoners van Rosmalen te informeren en te activeren om zich teweer te stellen tegen de mogelijke annexatie van Rosmalen door Den Bosch. Ook de Heemkundekring Rosmalen werd door de toenmalige burgemeester Pans gevraagd zitting te nemen in dit comité. Het bestuurslid Henk de Werd werd 'tijdelijk uitgeleend' aan wat het Comité Behoud Rosmalen zou gaan worden. De Heemkundekring bleef daardoor van alle inspanningen en acties goed op de hoogte. Bij de *Open Dag tegen de samenvoeging* op 6 januari 1991 op het gemeentehuis was de Heemkundekring met eenschitterende oud-Rosmalenpresentatie aanwezig. Tijdens de manifestatie *Rosmalen nooit van de kaart* in 1992 werden door de Heemkundekring diverse stambomen over de families van Rosmalen aangereikt en ook bij de slotmanifestatie in 1995 in het Autotron zette de Heemkundekring, die zich als

31 december 1995: Burgemeester P. v.d. Velden overhandigt aan Theo Derksen, voorzitter van de Heemkundekring Rosmalen, de ambtsketen. Coll. Heemkundekring Rosmalen.

vanzelfsprekend steeds tegen de annexatie had uitgesproken, zijn beste beentje voor. Burgemeester P. v.d. Velden, evenals zijn wethouders lid van de Rosmalense Heemkundekring, had veel waardering voor wat de Heemkundekring had gepresteerd. Hij zag in de Kring dan ook de ware beheerder van enkele typisch-Rosma-

lense kostbaarheden: de Rosmalense vlag, de ambtsketen, het Boek van Verdiensten, de voorzittershamer en de toga van de ambtenaar van de Rosmalense burgerlijke stand. De raad werd om instemming gevraagd. Het raadsvoorstel van 5 december 1995 luidde als volgt:

"Schenking aan Heemkundekring Rosmalen. Naar aanleiding van de beëindiging van Rosmalen als zelfstandige gemeente stellen wij u voor de ambtsketen, de voorzittershamer en een exemplaar van de gemeentevlag te schenken aan de Heemkundekring Rosmalen. Op deze wijze blijven deze belangrijke *rekwisieten* als aandenken in handen van de Rosmalense gemeenschap. Om te voorkomen dat deze belangrijke voorwerpen ooit verloren mochten gaan, willen wij aan deze schenking de voorwaarde verbinden dat zij komt te vervallen indien de Heemkundekring Rosmalen ontbonden wordt c.q. op andere wijze als zodanig ophoudt te fungeren; om te voorkomen dat deze voorwerpen in 'vreemde handen' vallen dient tevens de bevoegdheid worden uitgesloten dat deze voorwerpen worden verpand of anderszins worden aangewend tot zekerheidsstelling van verplichtingen c.q. zonder machtiging van de nieuwe gemeente in eigendom worden overgedragen.

Schenking van de gemeentevlag houdt overigens niet in dat de nieuwe gemeente de Rosmalense vlag niet meer zal gebruiken; afgesproken is dat bij gelegenheden waarbij de gemeentevlag gebruikt wordt, in Rosmalen voorlopig tevens ook de Rosmalense vlag gebruikt zal worden."

Tijdens de raadsvergadering van 16 december 1995 ging de raad van Rosmalen akkoord met dit voorstel. Een contract werd opgesteld en getekend door burgemeester P. v.d. Velden namens het gemeentebestuur en Theo Derksen en Arie v.d. Ven, respectievelijk voorzitter en secretaris van de Heemkundekring Rosmalen.

Over die overdracht op oudejaarsdag 1995 tekende *De Molen* op 3 januari 1996 nog de volgende woorden op uit de mond van burgemeester P. van der Velden: "Dit is de laatste dag van het oude jaar en ook van een zelfstandig Rosmalen. Daarna zal er gewerkt worden aan nieuwe perspectieven. Er zijn genoeg redenen tot overpeinzing maar daar is al veel over gezegd. Wil je echter kijken naar de toekomst dan moet men met het verleden dierbaar omgaan. Volgens een genomen raadsbesluit ontvangt de Heemkundekring Rosmalen vandaag diverse attributen. Ik weet dat men er nauwgezet mee zal omgaan zoals men trouwens altijd serieus met Rosmalen is omgegaan." Hetzelfde verslag gaat verder: "Op verzoek van de heer Van der Velden ondertekende voorzitter Derksen van de Heemkundekring

Ambtsketen Rosmalen.
Coll. Heemkundekring
Rosmalen.

" De Gemeente Rosmalen, ingevolge de Gemeentewet vertegenwoordigd door haar burgemeester P.A.C.M. van der Velden; hierna aangeduid als de gemeente;

en

De Vereniging Heemkundekring Rosmalen, ingevolge de statuten vertegenwoordigd door haar secretaris en voorzitter de heren A.J. van de Ven resp. Th.G.J.M. Derksen;

hierna aangeduid als de vereniging;

overwegende

- dat de gemeente met ingang van 1 januari 1996 ophoudt te bestaan als publiekrechtelijke rechtspersoon;

- dat het de wens is van de gemeente dat de ambtsketen, die behoort bij de uitoefening van het ambt van haar burgemeester, verblijft te midden van de Rosmalense gemeenschap;

- dat de vereniging zich bewust is van de bijzondere gevoelswaarde verbonden aan deze ambtsketen;

- dat met het oog hierop de raad van de gemeente in zijn bijzondere raadsvergadering van 16 december 1995 heeft besloten deze ambtsketen beschikbaar te stellen aan de vereniging;

verklaren over en weer:

De gemeente geeft aan de vereniging de ambtsketen die behoort bij de uitoefening van het ambt van haar burgemeester in eigendom en de vereniging aanvaardt deze ambtsketen in eigendom onder de navolgende bepalingen en bedingen:

1. De vereniging zal de ambtsketen als een goed huisvader beheren en onderhouden en zal verder alle voorzorgsmaatregelen nemen ter voorkoming van diefstal, verminking, vernietiging en van een gebruik, dat een ambtsketen onwaardig is of niet in overeenstemming is met de gevoelswaarde die deze ambtsketen heeft voor de gemeenschap van Rosmalen.

2. De vereniging zal de ambtsketen in eigendom c.q. permanent gebruik slechts afstaan aan anderen met toestemming van de rechtsopvolger van de gemeente.

3. Voor het geval de vereniging om welke reden dan ook ophoudt feitelijk dan wel rechtens te bestaan en voor het geval de vereniging in staat van faillissement c.q. surséance van betaling komt te verkeren, zal de vereniging de ambtsketen onmiddellijk in eigendom overhandigen aan de rechtsopvolger van de gemeente, waarna met onmiddellijke ingang deze verklaring met de bijbehorende bepaling en bedingen geen rechtskracht meer hebben.

Aldus in drievoud opgemaakt en ondertekend te Rosmalen op 31 december 1995.

De tekst van het contract.

de akte van overdracht van de ambtsketen, de voorzittershamer, de gemeentevlag en het Boek van Verdiensten. Gemeentesecretaris Johan Glaudemans voegde daar nog de toga, gebruikt bij de trouwerijen aan toe. 'Deze toga heeft veel symbolische waarde voor degenen die in Rosmalen getrouwd zijn. Ik had de eer om mijn dochter en schoonzoon als laatste Rosmalens bruidspaar op 30 december in de echt te verbinden.' De heer Derksen reageerde met enkele woorden: 'Met enige weemoed nemen wij deze attributen in ontvangst. Er zijn grote gevoelswaarden aan verbonden en we zullen ze beheren en onderhouden als een goed huisvader betaamt. De voorzittershamer is op 23 augustus 1953 aangeboden door het gemeentepersoneel na de verbouwing van het gemeentehuis aan de Dorpstraat waar nu de Rabobank gesitueerd is. De inscriptie luidt: "factum est", hetgeen betekent "het is gebeurd", "het is gedaan". Dat is dus gebeurd en helaas tot vandaag, 31 december 1995.'

De verlichting van de Lambertuskerk in 1996

In het kader van *Brabant 200* werd door de provincie aan de gemeentebesturen gevraagd een klein monument aan te wijzen, dat, op kosten van de gemeente uiter-

1996: Lambertuskerk in het licht. Coll. Heemkundekring Rosmalen.

aard, voor kleinschalige restauratie in aanmerking zou kunnen komen. De nog zelfstandige gemeente Rosmalen benaderde daarvoor de Heemkundekring, die, omdat er binnen Rosmalen weinig mogelijkheden waren, voorstelde de Lambertuskerk in *floodlight* te zetten. Daarvoor was natuurlijk goed overleg met het parochiebestuur

van de H. Lambertus noodzakelijk. Door allerlei omstandigheden die met de samenvoeging met de gemeente 's-Hertogenbosch te maken hadden, raakte het voorstel van de Heemkundekring in de vergetelheid. De provincie attendeerde de Rosmalense Heemkundekring op deze tekortkoming. Er bleef niets anders over dan het bestuur van de nieuwe gemeente 's-Hertogenbosch te benaderen over de eerder reeds geopperde plannen. Deze stond niet negatief tegenover het Rosmalense voorstel.

Op 4 april 1996 meldde het Brabants Dagblad: "De Sint-Lambertuskerk in Rosmalen wordt in de schijnwerpers gezet. De gemeente 's-Hertogenbosch is bereid de kerk te verlichten, zoals de Heemkundekring Rosmalen heeft verzocht. De gemeente wil de verlichting van de Lambertuskerk aanmelden voor het project kleine monumenten van de Stichting Brabant 200. (...) De verlichting van de Lambertuskerk kan volgens het college van B. en W. aangelegd worden tijdens de herinrichting van het plein voor de kerk. De kosten van aanleg worden geraamd op 44.500 gulden."

In november 1996 was het dan zo ver. De Molen van 13 november 1996 bracht het grote nieuws op de voorpagina. "Bestuur en leden van de Heemkundekring Rosmalen, Kerkbestuur, wethouder Paanakker en vele overige belangstellenden waren maandagavond 11 november in de Lambertuskerk aanwezig om de ingebruikname van de nieuwe buitenverlichting van de oude Rosmalense kerk mee te maken. Om 20.15 uur mocht wethouder G. Paanakker de knop omdraaien en enkele minuten later stond de Kerk er stralend bij. Paanakker memoreerde in zijn korte rede hoe het allemaal gelopen was. '(...) Vanuit Rosmalen meldde zich de Heemkundekring begin 1996 met het verzoek om de kerk in Rosmalen in het licht te mogen zetten. (...) De gemeente moet zijn monumenten vertroetelen en voor Rosmalen doen we dat op deze manier. We hopen dat veel mensen ervan zullen genieten.' Theo Derksen bedankte het gemeentebestuur voor de positieve beslissing. We zijn geweldig blij, dat ons initiatief is gehonoreerd. Dank ook aan de gemeentemedewerkers en Jac Mulders Electro BV uit Hintham die het werk hebben uitgevoerd. Vooral ook het kerkbestuur zijn we dankbaar want zonder hun medewerking zouden we de klus niet hebben geklaard. De kerk krijgt nu nog meer waardering en het cachet die het toekomt."

Ook de vice-voorzitter van het kerkbestuur, de heer P. v.d. Broek, sprak nog een hartelijk dankwoord. Hij ging in op de historie van de Lambertuskerk en hij merkte nog op dat in al de eeuwen de kerk nog nooit zo in het zonnetje was gezet. De inwoners van Rosmalen waren vol lof over dit initiatief van de Rosmalense Heemkundekring.

Tentoonstelling Indiëgangers in oktober 1997

In 1993 bracht de Heemkundekring Nuwelant een speciale editie van zijn *Spoorzoeker* uit, handelend over de Nulandse jongens in Indië. Ook op zijn jaarlijkse ten-

toonstelling werd aan het Indië-gebeuren veel aandacht besteed. Het bestuur van onze Heemkundekring was onder de indruk van deze presentatie en, aangemoedigd door Toon Heijmans, werd ook hier een inventarisatie opgestart. Toon werd de kartrekker van een groep enthousiastelingen, onder wie Theo v.d. Els en Jo Westlaken. De eerste resultaten mochten er zijn. Toon en de zijnen dwongen respect af door de voortvarendheid waarmee ze te werk gingen. Helaas kwam door het overlijden van Toon op 4 augustus 1993 de zaak wat stil te liggen. Op het verzoek van Janus van Rosmalen om het werk van Toon en de zijnen te mogen voortzetten, werd door het bestuur positief gereageerd. Er werd ingestemd met een concept-brief die naar een 80-tal oud-Indiëgangers werd verstuurd. Op verzoek van Janus verrichtte Henk de Werd voor hem allerlei hand- en spandiensten, waaronder het per computer verwerken van de binnengekomen gegevens. Arie van de Ven werd benaderd voor het reproduceren van de Indiëfoto's. Alles verliep naar wens en de mogelijkheid van een speciale *Rosmalla* en een tentoonstelling kwamen in zicht. Het overlijden van Janus op 23 februari 1997 was een zware tegenvaller. De Heemkundekring voltooide zijn werk. Henk de Werd werd gevraagd aan de hand van de binnengekomen gegevens een *Rosmalla Extra* te schrijven over de Rosmalense Indiëgangers. Jan Hessels kreeg het groene licht voor de Indiëtentoonstelling. In oktober 1997 kon de Heemkundekring de Rosmalense Indiëgangers verrassen op een Indiëtentoonstelling van bijzonder hoge kwaliteit en een *Rosmalla Extra*, door Henk de Werd opgedragen aan Toon Heijmans en Janus van Rosmalen. "Deze twee mensen zijn voor de werkgroep Indiëgangers van onschatbare waarde geweest. Zij legden als kartrekkers de basis voor dit boekwerkje. Zonder hun initiatief zou de tentoonstelling over onze Rosmalense jongens in Indië en de uitgave van deze *Rosmalla Extra* onmogelijk zijn geweest", aldus de Henk. Jan Hessels schakelde voor 'zijn' tentoonstelling uiteraard de Rosmalense Indiëgangers in, maar ook anderen, zoals de Stichting Gedachteniskapel Vennehof, verzamelaar Henk Moes uit Orthen, Museum Bronbeek uit Arnhem, Otto Sprong en mensen van de Molukse gemeenschap van Vught, wist hij te strikken. Foto's, videofilms, dagboeken, documenten, uniformen, mouwschilden, emblemen, onderscheidingen, maskers, klewangs, krisen... het was allemaal te zien en te bewonderen. Voor de Rosmalense jongens was er een speciale eregalerij ingericht. De tentoonstelling werd in aanwezigheid van nagenoeg alle Indiëgangers en veel heemkundigen na een welgemeend woord van welkom en dank van voorzitter Theo Derksen geopend door loco-burgemeester Rini van Grunsven. "Veel Rosmalenaren hebben in De Bron de historische expositie van de Heemkundekring bezocht over de 84 dorpsgenoten die hun militaire dienst in Indië en Nieuw Guinea hebben doorgebracht. (...) Voorzitter Toon Dielissen van de Vereniging Oud-Strijders Rosmalen toonde zijn waardering voor de Heemkundekring met een medaille voor Theo Derksen", aldus het Brabants Dagblad van 27 oktober 1997. Henk de Werd mocht voor de Heemkundekring het boek *Wij werden geroepen*, waarin de geschiedenis van de 7 December Divisie in beschreven staat, in ontvangst nemen. Het boek vermeldt de volgende herinneringstekst: "Wij werden geroepen van huis en haard, te dienen ons volk en ons land. Nu,

na vijftig jaar, denken wij nog steeds aan de sombere en prettige dingen: aan leurstellingen en voldoeningen, aan genegenheid en kameraadschap. Wij zijn de Heemkundekring Rosmalen dankbaar voor de inrichting en het houden van de tentoonstelling over de Rosmalense Indiëgangers op 25 en 26 oktober 1997. Namens de Indiëgangers, Toon Dielissen. 25 oktober 1997."

Driek van Grette liet horen dat met deze tentoonstelling en dit boekje "de Rusmollese Heemkundekring overnet beweze hi, dè ze sakkerjuus goei wèrk duu vur ons durp Rusmolle. Wellie op de uurste ploats, mar ok 't gemintebestuur wijd weg moete die heemminse uit ons woonploats dan ok heel dankbaar zen. Heemkundekring, p'rficiat en goa deur, goa deur." (*De Molen*, 1 oktober 1997). Aan zulke hartverwarmende woorden heb ik niets meer toe te voegen.

Werkgroepen, *Rosmalla* en *Rosmalla Extra*

Er zijn binnen onze Heemkundekring diverse werkgroepen min of meer actief bezig. Eerder schreef ik reeds over de fantastische resultaten van onze archeologen.

De mogelijkheid om naar buiten te treden en de publiciteit te zoeken is niet voor elke groep weggelegd. Dat maakt hun werk er overigens niet te minder om. De werkgroep archivering is daar een prima voorbeeld van. *In alle stilte* komt zij maandelijks bijeen in ons kringlokaal in het Cul-

An v.d. Donk-Langens en Martha van Rosmalen-Pennings bezig met bidprentjes. Coll. Heemkundekring Rosmalen.

tureel Centrum De Bron om de binnengekomen foto's, knipsels, bidprentjes, enz. enz. te verwerken. Hun activiteiten mogen dan de krant niet halen, hun inzet is voor de Heemkundekring onmisbaar. Het plotselinge overlijden van ons medelid Marie v.d. Burgt-de Wit, die de knipsels voor haar rekening had genomen, bracht de groep even uit haar evenwicht. Gelukkig heeft men, zoals Marie het ook gewild zou hebben, de draad weer opgepakt. Joa van Gerven-van Nuland werd bereid gevonden het werk van Marie voort te zetten. De werkgroep archivering bestaat thans uit de volgende mensen: Sjaan Hoedemakers-v.d. Sluis, Martha van Rosma-

len-Pennings, An v.d. Donk-Langens, Toos v.d. Els-vanPinxteren, Joa van Gerven-van Nuland, Martien der Kinderen, Henk Langens, Ties van Creij en Henk de Werd.

De dames Nel v. d. Meer en Lie Vingerhoets houden zich specifiek bezig met klederdrachten. Jan

Hoofs blonk en blinkt uit in kostbaar videowerk, waarmee hij binnen en buiten de kring veel goodwill weet te kweken. *Een muffelke Rosmolle*, *De trein stond stil* en *Het drama Dr. Schade* zijn kostbare pareltjes in de Heemkundige videoverzameling.

Martien der Kinderen, Sjaan Hoedemakers-v.d. Sluis en Marie v.d. Burgt-de Wit bergen foto's en knipsels op. Coll. Heemkundekring Rosmalen.

Ties van Creij sorteert bidprentjes. Coll. Heemkundekring Rosmalen.

Het werk van de werkgroep tentoonstellingen heb ik reeds in alle toonaarden bejubeld. Jan Hessels, Jos Vos, Harry Coppens, Cor Versteegen en de leden van de werkgroep archivering hebben op een zeer positieve manier aan de weg getimmerd. Mede dank zij

het resultaat van de verschillende tentoonstellingen werd de Heemkundekring Rosmalen een begrip binnen ons dorp.

Op het terrein van toponiemen, veldnamen dus, was vooral ons lid J.v.d. Aa subliem. In Rosmalla kunnen we regelmatig over zijn bevindingen lezen. Ook de inzet van Harry Coppens, Jan Verhoeven, S. Huijberts en Wim Veekens op dit gebied mag zeker niet onvermeld blijven.

Betreffende gemeentelijke plannen in verband met uitbreiding en renovatie kan het bestuur - gelukkig, mogen we wel zeggen - een beroep doen op de werkgroep beeldbepalende bebouwing: Cees Hellemons, Jacques Verstappen, Peter van Hoeckel en Theo Derksen. De werkgroep heeft zich via het gemeentebestuur beijverd, een aantal in Rosmalen daarvoor in aanmerking komende panden op de rijksmonumentenlijst, c.q. de gemeentelijke monumentenlijst geplaatst te krijgen. Ook is de werkgroep op haar verzoek nauw betrokken bij de ontwikkeling van het Centrumplan Rosmalen.

De uitgifte van ons tijdschrift *Rosmalla / Rosmalla Extra* is een zaak van de werkgroep pers en publiciteit met de redactieleden Harry Coppens en Mari van de Ven als onmisbare werkers. Aanvankelijk maakte ook Wil Verstappen deel uit van het redactieteam. In 1994 haakte zij af wegens drukke werkzaamheden. Ondanks de smalle redactiebasis - Mari v.d. Ven is slechts zeer beperkt beschikbaar wegens zijn studie klassieke talen te Leuven - hebben deze twee mensen ook in dit tweede lustrum elk kwartaal een *Rosmalla* op de markt weten te brengen van hoge kwaliteit. *Rosmalla* is het visitekaartje van de Heemkunding Rosmalen geworden. Ons weekblad *De Molen* stak zijn enthousiasme voor ons periodiek niet onder stoelen of banken: "Het redactieteam van *Rosmalla* heeft weer een puik stukje werk afgeleverd. Liefhebbers van Oud-Rosmalen kunnen hun hartje ophalen. Kortom een boekwerkje, de Heemkunding Rosmalen waardig" (*De Molen*, 23 maart 1994). "Dezer dagen viel het eerste nummer van al weer de vijfde jaargang in de bus. Het blad heeft qua lay-out een ware metamorfose ondergaan, waarmee wij de redactie, i.c. Harry Coppens en Mari van de Ven, mogen complimenteren" (*De Molen*, 22 maart 1995). "De Heemkunding van Rosmalen blijft zich inspinnen voor het heem en het eigene van Rosmalen. Met de uitgave van *Rosmalla*, jaargang 7 nummer 1, en van een *Rosmalla extra*, gewijd aan het drama Dr. H. Schade van Coudewater, gooit zij andermaal hoge ogen en blijkt zij de ware beschermer en hoeder van het Rosmalens erfgoed" (*De Molen*, 16 april 1997). "Het blad van de Heemkunding geeft de Rosmalense burger weer moed.

Henk Langens, belangrijk voor grotere archiefstukken en klusjes. Coll. Heemkunding Rosmalen.

Het dorp is beslist nog niet van de kaart. De Heemkundekring Rosmalen zou daar overigens ook een grote sta-in-de-weg voor zijn. Een rots in de branding!" (*De Molen*, 21 januari 1998). *Rosmalla* vierde eind december 1995 zijn eerste lustrum met een jubileumnummer, waarin Harry Coppens op een boeiende manier de polder van Rosmalen beschreef.

Ook in het voornemen om jaarlijks een à twee Rosmalla's Extra op de markt te brengen is het redactieteam geslaagd en dat is beslist een complimentje waard. Tijdens dit tweede lustrum werden, wat Rosmalla Extra betreft, de nummers 3 tot en met 9 uitgebracht. De titels van deze boekjes staan opgesomd op de binnenkaft, onder het voorwoord van de redactie. Voor de distributie van *Rosmalla* en *Rosmalla Extra* maken de volgende leden zich sterk: Lie Vingerhoets, Nel v.d. Meer, Henk de Werd, Mien Cooijmans, Harry Coppens, Wil Verstappen, Cor Versteegen en Jan Hessels. Hun uitstekende werk bespaart de Kring vele hoge portokosten.

Het onderbrengen van archiefstukken bij de Heemkundekring

Voor de geschiedschrijving zijn archiefstukken onmisbaar. De werkgroep archivering doet er dan ook alles aan om stukken die van belang zijn voor de geschiedschrijving van het heden een veilige plaats te geven binnen onze Heemkundekring. Als hoeder van het erfgoed Rosmalen stimuleert de Heemkundekring iedereen mogelijke archieven die her en der in Rosmalen verloren dreigen te gaan, bij hem onder te brengen. Enkele particulieren namen reeds kort na de oprichting van de Heemkundekring Rosmalen contact op en gaven hun bezit door middel van een contract in handen van de heemensen. Toon Dirks, voorheen onderwijzer aan de Rosmalense jongensschool St. Joseph, gaf zijn schitterende collectie oude schoolboeken bij ons in bewaring. Jan Hessels deed hetzelfde met zijn *leerplan der bijzondere school voor gewoon lager onderwijs, Hintham E 58 te Rosmalen*, dd. 1940, en ook Hans Coppens en Servaas Coppens brachten waardevolle stukken naar de Heemkundekring. Gedurende dit tweede lustrum deden naast particulieren ook verenigingen en instellingen een beroep op ons. Wellicht werden zij aangemoedigd door het goede voorbeeld dat het gemeentebestuur van Rosmalen gaf door op 31 december 1995 enkele gevoelige gemeentelijke kostbaarheden, waaronder de ambtsketen, bij de Heemkundekring Rosmalen onder te brengen. Elders in dit boekje hebt U daarover al kunnen lezen. Het is beslist onmogelijk alle schenkingen te memoreren. Dat zou te ver voeren. We doen daarom een greep.

Henk de Werd heeft kort na de samenvoeging van Rosmalen en 's-Hertogenbosch alle verslagen en stukken die hij als lid en als penningmeester van het Comité Behoud Rosmalen in zijn bezit had, bij de Heemkundekring ondergebracht. De familie Westerlaken deed dat met waardevolle zaken uit de erfenis van hun broer em. pastoor Wim Westerlaken, die ook lid van onze Heemkundekring was. Ook de kinderen van Marie v.d. Burgt-de Wit brachten de verzameling van hun moeder, waar-

onder waardevolle gegevens over HEVO en Vrouwenoverleg, naar ons. Gegevens over het voormalige Centrale Oranjecomité werden door de heer G. Valk geschonken. De familie Dielissen schonk belangrijke herinneringen aan Janus van Rosmalen. Zij hebben een plaats gekregen in de collectie "Indiëgangers". De heer Thelissen schonk prachtige boekwerken over genealogie en ook Coudewater liet het een en ander richting onze Kring gaan. Albert de Werd bracht zijn oude bakkerij-re-

Hout- en Bouwbond Rosmalen brengt archief onder bij Heemkundekring Rosmalen

In verband met allerlei reorganisaties zag de Hout- en Bouwbond afdeling Rosmalen zich min of meer genoodzaakt het pand aan de Azaleastraat te verlaten. Voor o.a. vergaderingen en het waardevolle spreekuur voor de leden werd een onderkomen gevonden in het Cultureel Centrum De Bron aan de Kortenhorstlaan alhier. Een probleem echter bij deze ontruiming van het kantoor was: Wat te doen met het archief? Er waren een drietal mogelijkheden. 1. Het archief wordt ondergebracht bij diverse leden met het gevaar, dat men over enkele jaren niet meer weet waar wat geplaatst is. De kans dat het archief verloren zou raken was daarbij levensgroot. 2. Het archief wordt ondergebracht bij de landelijke centrale van de

bond, ver buiten Rosmalen, hetgeen de toegang tot en het raadplegen van het archief niet gemakkelijker maakt. 3. Het archief wordt ondergebracht bij de plaatselijke heemkundekring. De Hout- en bouwbond afdeling Rosmalen koos voor deze laatste optie. Voorzitter Albert Vorstenbosch zocht daarvoor contact met Henk de Werd, bestuurslid en archivaris van de Heemkundekring, die uiteraard het voltallige bestuur verwittigde. De Heemkundekring Rosmalen krijgt het archief van de Hout- en Bouwbond in bruikleen en zal het als een goed huisvader beheren en archiveren. Het archief, bestaande o.a. uit vele foto's, boekwerken, complete notulen vanaf 1917, vlaggen en diverse jubileumborden blijft door dit uitstekende initiatief voor Rosmalen behouden. De Heemkundekring Rosmalen bewijst met deze actie ons dorp een buitengewoon goede dienst. Een voorbeeld, dat navolging verdient, zeker voor die verenigingen in Rosmalen die met hun oud archief geen raad weten.

De Molen, 12 juni 1996.

ceptenboeken bij ons onder. Jan Hoofs schonk waardevolle *R'smollese K'tierkes* van ROS-radio op videoband en ook Michiel van Heumen en Joa van Gerven-van Nuland deden de nodige schenkingen. De Heer Roumen, voormalig directeur van de LHNO De Bron, Nel v.d. Meer-Wouters en J. Ketterings, oud bestuurslid, deden de Heemkundekring interessante stukken van de Rosmalense huishoudschool toekomen. Daardoor kon onze archivaris de historie van deze tak van onderwijs in Rosmalen in een *Rosmalla Extra* vastleggen. Tini van Ieperen schonk mooie boekwerken over Rosmalense voogdijkinderen en de Rosmalense loterijvereniging *Hoop doet leven*. Ze waren eens het eigendom geweest van Tinus van de Ven. Tini's vader, Martien van Ieperen, werd bij Tinus van de Ven grootgebracht. Vandaar die relatie! Deze schenking maakte een aantal lezenswaardige artikelen van de hand van onze archivaris mogelijk in *Rosmalla* (1994 en 1995).

Inmiddels hebben ook allerlei archiefstukken van wijlen de heer Kroes betreffende WAO en Patiëntenplatform, van *De Cirkel* en van de Stichting St. Lambertus (De Kentering) een veilige plaats gekregen in ons Kringlokaal. Eduard Coppens uit Den Dungen schreef een groot aantal jaren geleden een schitterend boek over de genealogie van de familie Coppens. Alle akten uit ontelbare archieven, die voor deze geschiedschrijving nodig waren, liet hij kopiëren. Opdat een en ander niet verloren zou gaan, zocht Eduard Coppens contact met onze Heemkundekring. Er werd een contract getekend, waarbij deze verzameling aan de Heemkundekring Rosmalen in bruikleen werd overgedragen. Na het overlijden van de schenker gaan de akten automatisch in eigendom over. In 1996 kwam er een fusie tot stand tussen de Bouw- en Houtbond afdeling Rosmalen en afdeling Empel. In verband met de ontruiming van hun *home* besloot de afdeling Rosmalen hun archiefstukken in bruikleen onder te brengen bij onze Heemkundekring, opdat zij niet verloren zouden gaan. De afdeling Empel vroeg om informatie bij de vakcentrale FNV, die eveneens onze Kring als een goede beheerder adviseerde. De collectie van Empel, waaronder een fraai vaandel uit 1919, is door onze archivaris in ontvangst genomen. Een deal werd eveneens gemaakt met de Rosmalense voetbalvereniging OJC. Ons bestuurslid Leo van der Plas trad daarbij als bemiddelaar op. Een groot aantal belangrijke archiefstukken van onze oudste Rosmalense voetbalclub, waaronder veel fotomateriaal, een prachtige oude vlag van Juliana uit Hintham, herinneringsvaantjes, programma- en jubileumboekjes, krantenverslagen, notulen, enz. enz. werden door OJC ROSMALEN in bruikleen ondergebracht bij de Heemkundekring, die ze uiteraard als een goed huisvader zal beheren. Niet onvermeld mag blijven dat leden van de werkgroep archivering regelmatig onze Heemkundekring weten te verrassen met kleine waardevolle voorwerpen die zij her en der mochten ophalen.

Het benoemen van de Rosmalenaar van het jaar

Eind 1994 startte Driek van Grette met het begrip Rosmalenaar van het jaar, *Rusmollese van 't jaar* dus, die werd aangewezen door een groepje mensen, die deze columnist om zich heen had verzameld. Theo Rasenberg mocht als eerste deze eretitel in ontvangst nemen. Ingrid Thelissen en Harry Coppens volgden. Na de samenvoeging van Rosmalen en 's-Hertogenbosch heeft Henk de Werd de Heemkundekring Rosmalen gevraagd deze benoeming op zich te nemen, waarop positief gereageerd werd. De leden van de werkgroep archivering dragen jaarlijks de *Rusmollese van 't jaar* aan het bestuur voor. Wanneer hun voordracht door het bestuur bekrachtigd wordt, gaat de traditionele molen draaien. De familie en de pers worden, onder geheimhouding, verwittigd, zodat de uitverkorene verrast wordt. Een belangrijke deputatie van de Heemkundekring heeft intussen Dien Raaijmakers-Vorstenbosch, Jacqueline van Bokhoven-Schippers en Harry van Zuijlen met een bezoek mogen vereren en hun de onderscheiding *Rusmollese van 't jaar* in de vorm van een fraaie oorkonde mogen uitreiken. Het Brabants Dagblad, De Molen en ROS-kabel-

krant hebben de Heemkundekring met deze activiteit al vele malen in het zonnetje gezet. "Ze was er helemaal beduusd van. Dacht ze met de kinderen en kleinkinderen ergens naar toe te gaan, zit ineens het hele huis vol met mensen van de Heemkundekring Rosmalen. En waarom, dat wist ze niet. Het

Theo Derksen spreekt de *Rusmollese van 't joar 1996* toe. Op de achtergrond Toos v.d. Els-van Pinxteren (links) en Martha van Rosmalen-Pennings (rechts). Coll. Heemkundekring Rosmalen.

belletje ging voor Jacqueline van Bokhoven-Schippers uit Kruisstraat pas rinkelen, toen de voorzitter Theo Derksen van de Heemkundekring een speech afstak. Dat een speciale werkgroep en het bestuur haar unaniem hadden uitverkozen als de "Rusmollese van 't joar 1996", wegens haar verdiensten voor de Rosmalense gemeenschap" (*Brabants Dagblad*, 18 februari 1997). "Na enige tijd kwam Harry van Zuijlen weer een beetje in zijn gewone doen, maar zijn ogen stonden vochtig. "Voor een echte Rosmalense mens is dit een grote eer..." (*Brabants Dagblad* 20 januari 1998). "In 't geheel van die één geminte Den Bosch moet Rusmolle z'n èige stoande zien te houwe mi z'n èige k'rakter, z'n èige v'reniginge, z'n èige toal en z'n èige onderskèijinge. De Rusmollese van 't joar hurt bè dè typische van ons durp en 't benuume d'rvan is dan ok 'n skon traditie, die we mi z'n alle levendig moete zien te houwe", aldus Driek van Grette in *De Molen* van 19 februari 1997. De Heemkundekring als bewaarder van het erfgoed Rosmalen is daar dan inderdaad de meest aangewezene voor.

Driek van Grette overhandigt Harry van Zuijlen de oorkonde *Rusmollese van 't joar 1997*. Coll. Heemkundekring Rosmalen.

Jan Ketterings schenkt het borstbeeld van een echte Rosmalenaar

Zaterdag 3 oktober 1998 mocht Theo Derksen als voorzitter van de Heemkundekring uit handen van Jan Ketterings een schitterend borstbeeld van Herman Vorstenbosch, alias *Hemke Pèk*, in ontvangst nemen. Beeldhouwer Jan Ketterings liep al jaren rond met de gedachte iets voor Rosmalen te willen doen. "Ketterings heeft het portret niet 'zomaar' gemaakt, maar weloverwogen. 'Twee jaar geleden heb ik dit atelier gebouwd', wijst hij. 'En ik wilde graag iets maken voor de Heemkundekring. Dat is een vereniging die midden in de Rosmalense gemeenschap staat, gegevens verzamelt, de geschiedenis van het dorp vastlegt en het Rosmalense erfgoed bewaakt. Kom eens met een voorstel', heb ik toen gezegd", aldus het Brabants Dagblad van 3 oktober 1998. Een portret van een rasechte Rosmalenaar leek hem een uitstekend idee. Zijn contact met de Heemkundekring Rosmalen resulteerde in de voordracht van Herman Vorstenbosch uit de Krommenhoek.

Borstbeeld van Herman Vorstenbosch, alias *Hemke Pèk*, gemaakt door Jan Ketterings en aan de Heemkundekring Rosmalen aangeboden op 3 oktober 1998. Coll. Heemkundekring Rosmalen.

Diverse foto's uit het eigen archief werden aangereikt. Een gesprek met Hemkes oudste dochter, Dien Raaijmakers-Vorstenbosch, volgde. Jan Ketterings had immers deze unieke Rosmalenaar (1905-1989) nooit ontmoet en dus waren meer gegevens broodnodig. Langzaam maar zeker ontstond daardoor het beeld achter de mens Herman Vorstenbosch en kon hij aan de slag gaan. Het resultaat was verrassend mooi en sprekend, getuige de reacties van Dien Raaijmakers-Vorstenbosch, die bij de overdracht van dit borstbeeld persoonlijk aanwezig was. Ook Driek van Grette gaf acte de présence. Hij schreef: "Toen 't doek viel en ik Hemkes zaag, skoete de troane in m'n oge. Hij waar 't ècht, vur 100 p'rcènt meude wel zegge, en in men v'rbildig zaag ik 'm dur de Krommenhoek lope, hurde ik 'm 'Ok wel hee, Wèrd' tege onze voader roepe, zaag ik 'm prùime en spiertse, of lol hebbe mi 'n kutteljacht jong oan z'n boks, zaag ik 'm mèije mi de zèssie, skelle ophoale, of zo mar wè prulle rondom z'n haus of in zonnen hof, z'n gedoentje in de Krommenhoek. (...) Ik gong d'r 'n bietje gruts op, dèt ie uit de Krommenhoek kwaamp en

De onthulling van het borstbeeld van Herman Vorstenbosch door Theo Derksen. Links de kunstenaar, Jan Ketterings. Coll. Heemkundekring Rosmalen.

dè dees mooiste stukske van Rusmolle nou die eer te burt waar gevalle" (*De Molen*, 7 oktober 1998).

Het beeld van Herman Vorstenbosch is een aanwinst voor de Heemkundekring. Hij is Jan Ketterings voor deze schenking dan ook bijzonder dankbaar. In nauw overleg met de kunstenaar en Theo van Gerven, beheerder van De Bron, heeft het beeld een plaats gekregen in de aula van ons Cultureel Centrum. Henk Langens en Cor Verstegen hebben daarvoor belangeloos een vitrinekast vervaardigd, waarin Herman Vorstenbosch, alias *Hemke Pek*, voor iedereen te bewonderen is. Daarnaast heeft Cor Verstegen een maquette gemaakt van het woonhuis van Hemke en zijn gezin, zoals dat in de voormalige Krommenhoek (later werd dat Nieuwe Molenhoek) op het adres F 76 stond. Door

oorlogsgeweld verdween dit pand van de Rosmalense bodem. Ook deze maquette is in de vitrine te zien. Uiteraard moet vermeld worden dat Cor Verstegen diverse stukjes oud-Rosmalen in de vorm van schitterende maquettes heeft vastgelegd. Op reeds eerder gehouden tentoonstellingen kon men van deze creatieve werken van Cor volop genieten.

Dien Raaijmakers-Vorstenbosch vol bewondering bij het borstbeeld van haar vader. Coll. Heemkundekring Rosmalen.

Bestuur en Leden

Tijdens de oprichtingsvergadering van de Heemkundekring Rosmalen op 12 januari 1989 waren 31 mensen aanwezig, die zich ook als lid van de nieuwe vereniging aanmeldden. Op 1 januari 1994 (eerste lustrum) waren er dat intussen 94 geworden. Tevens telde men nog 56 abonnees op *Rosmalla*, 9 donateurs en 28 sponsors. De positieve publiciteit rond dat eerste lustrum en de bevrijdingstentoonstelling wierpen voor 1994 hun vruchten af. Op 31 december 1994 telde de Heemkundekring reeds 116 leden en waren er maar liefst 76 abonnees op *Rosmalla*. Ook in 1995 boekte de Heemkundekring veel succes met zijn inspanningen voor het behoud van een zelfstandig Rosmalen. Als gevolg daarvan liep het ledental op 31 december 1995 op naar 125. Eind december 1996 telde de kring reeds 138 leden en 80 abonnees op *Rosmalla*. Op 31 december 1997 meldde de secretaris een ledenbestand van maar liefst 150 en telde hij 85 abonnees op *Rosmalla*. Dat de groei er nog niet uit is, blijkt wel uit het feit dat ook in 1998 nieuwe ledeninschrijvingen binnenkwamen.

Moesten wij in de periode 1989-1994 afscheid nemen van Jan Wijns, Henk van der Biezen, Truda de Bijl-van Uden en Toon Heijmans, in dit tweede lustrum werden de volgende personen door de dood van ons weggenomen:

- Frans Janssen. Hij overleed op 14 juli 1994. Hij stond als medeoprichter aan de wieg van onze Heemkundekring en was onze eerste secretaris. "De naam van Frans Janssen zal altèd oan de Heemkundekring Rusmolle verbonde blève. Sterker nog! Wie Heemkundekring Rusmolle zi, zi tegelijk Frans Janssen. (...) Hij waar krek mi de Vut goegan, zin ie, en ha 'n zeej van tèd woar ie nog wè invulling vur zocht. Ginne wonder dan ok, dè Frans de kartrekker wier, de veurman zo gezeet. Riggelmatig wier d'r vergaderd en overleet in de Breejstroat 28. Altèd wierde dan dur Franse gastvrèij onthoald, stond de koffie kloar mi 'n lekker kuukske d'rbè ok nog ook. En intussetèd dèt 'r over alles en nog wè gesproke wier, belde Frans es dè nodig waar deze en gene op vur advies en goeie road, eventueel ok um hum of heur te strikke vur unne bestuurspost van de nèj club. Zienderoge wier zo die Heemkundekring van Rusmolle, krek es 'n kabinet, in mekare getimmerd....", aldus Driek van Grette in *De Molen* van 14 september 1994. Ook Theo Derksen herdacht Frans Janssen in de *Rosmalla* van september 1994.

- Jan Driessen. Hij overleed op 21 augustus 1994. Jan Driessen, die mede aan de basis heeft gestaan van ons weekblad *De Molen*, schonk de Heemkundekring Rosmalen een aantal waardevolle stukken.

- Wim Westerlaken. Op 2 juli 1996 overleed em. Pastoor Wim Westerlaken, die vanaf de oprichting in 1989 lid was van de Heemkundekring Rosmalen. Wim Westerlaken was een kei op het terrein van heemkunde en geschiedenis van zijn geboorte- en woonplaats Rosmalen. Hij maakte een aantal schitterende topografische kaarten van onze gemeente, die later op het gemeentehuis van Rosmalen bewaard

werden. De familie schonk een aantal kostbare herinneringen aan hem (o.a. zijn toog, zijn missaal, zijn canonborden) aan de Heemkundekring. Ook Wim Westerlaken werd op gepaste wijze door Theo Derksen herdacht, in de Rosmalla van juli 1996.

● Janus van Rosmalen. Hij overleed op 23-2-1997. Als kartrekker van de werkgroep Indiëgangers is hij, net als Toon Heijmans, van onschatbare betekenis geweest. Zeer terecht werd de *Rosmalla Extra* over de Rosmalense jongens in Indië aan deze twee mensen opgedragen. "Vur de Rusmollese Heemkundekring wier ie, noa 't plotselinge wegvalle van Toon van Jan Heijmans uit 't Sprokkelbosch, de kartrekker vur de werkgroep Indië-gangers. Es zodanig hek veul mi Janusse meuge samewerke, hong ie dik oan de tillefoon, vroeg ie of d'n durr'kteur ok thaus waar en laag ik nog al 's bè hum over de vloer. (...) Janus is nie mer. Rusmolle zal hum in alle opzichte misse", aldus Driek van Grette in De Molen van 12 maart 1997. In de *Rosmalla* van juli 1997 schreef Theo Derksen een *In memoriam*.

● Marie v.d. Burgt-de Wit. Zij overleed plotseling op 3 maart 1998. Vanaf de oprichting was zij een enthousiast lid van onze Kring, bereid de handen uit de mouwen te steken. Binnen de werkgroep archivering heeft ze veel goed werk verricht en ook voor de diverse tentoonstellingen deed ze veel hand- en spandiensten. "Den ouwe ted, vruuger, Rusmolle, de Krausstroat, Nolland... Ze ware M'rieje lust en leve. Ze staak d'r veul ted in, m'skien ok wel um 't v'rdriet van 't onverwaachs wegvalle van heure mins Bert van Nareske d'n Burgt, wè te v'rwerke. Op de tentoonstellingen van de Nollandse heemkundekring waar M'rie alted te vène tusse hullie veul skon fotoboeke doar. Zo iets zaag M'rie vur Rusmolle ok olling zitte en ze hi doar mee d'n basis vur geleed. Dè wellie strakke in Rusmolle tot zo iets ok in stoat zen, hen we dan oan M'rieje te danke. Ok de kranteknipsels ware bè M'rieje in goei haand. Dè wellie doar mi ons Heemkundekring zo royaal inzitte kumt dur M'rieje goei wèrk. Ok de zurg vur 't bewoare van de Meulekrante same mi An van Jo de Joris verliep heel s'kuur. Ze naam d'n archivaris van ons Rusmollese Heemkundekring veul werk uit haand", aldus Driek van Grette in De Molen van 18 maart 1998. Voorzitter Theo Derksen herdacht haar stijlvol in de *Rosmalla* van maart 1998.

Het bestuur bestond in januari 1994 uit 5 personen, te weten Theo Derksen (voorzitter), Jo Westerlaken (lid), Arie van de Ven (secretaris), Sjaan Hoedemakers-van der Sluis (penningmeester) en Henk de Werd (archivaris). Het bestuur stelde in 1994 een huishoudelijk reglement vast, dat in de Algemene Ledenvergadering van dat jaar werd goedgekeurd. In 1995 trad Jo Westerlaken als bestuurslid af. Hij werd opgevolgd door Arie Boon. "Toen Jo Westerlaken besloot zich niet herkiesbaar te stellen, hebben we ons afgevraagd: "Wie nu?" Nadat ieder hardop voor zich denkend namen liet vallen (zo gaat dat nu eenmaal), besloten we de ledenlijst te pakken met de bedoeling aan de hand daarvan te bezien of we een geschikte opvolger voor Jo konden vinden. Zoals je weet is deze ledenlijst in alfabetische vol-

gorde samengesteld. Nou, dan kun je het wel raden. De B van Boon staat bovenaan. Met alle respect uiteraard voor alle andere op de lijst voorkomende en evenzeer geschikte kandidaten, zeiden we onmiddellijk en unaniem: "Dat is 'm!" "Arie, je bent van de oprichting af lid van onze vereniging, actief in enkele werkgroepen, trouwe bezoeker van onze bijeenkomsten en deelnemer aan onze fietstochten en excursies. Je bent altijd bereid om te helpen. We zijn er van overtuigd dat we met jou een goede keus gemaakt hebben. Ik wens je als bestuurslid alle succes toe" (Notulen Alg. Ledenvergadering 13 maart 1995). Uiteraard waren er ook hartelijke woorden voor Jo Westerlaken: "Jo, toen in een van onze laatste bestuursvergaderingen jouw herverkiezing aan de orde kwam, heb je te kennen gegeven door allerlei omstandigheden niet langer in staat te zijn op adequate wijze je functie als bestuurslid te kunnen uitoefenen. Ofschoon we begrip hebben voor deze beslissing en deze ook respecteren, vinden we het niettemin jammer, dat je ons als bestuurslid gaat verlaten. Op 14 november 1990 ben je als opvolger van Frans Janssen in het bestuur gekomen en in de ruim vier jaar dat je daar deel van uit hebt gemaakt, hebben we je leren kennen als een rustig en evenwichtig mens met een nuchtere en gezonde kijk op de dingen. Als zodanig zullen we je dan ook missen. Vanzelfsprekend, zou ik zeggen, blijf je lid van onze vereniging en heb je ons toegezegd, waar nodig, de helpende hand te bieden en ons van dienst te zijn. Jo, zowel namens het bestuur als namens de gehele vereniging zeg ik je vanaf deze plaats dank voor de plezierige samenwerking en voor het werk dat je in de afgelopen vier en een half jaar voor onze heemkundekring hebt gedaan", aldus Theo Derksen (Notulen Alg. Ledenvergadering 13 maart 1995).

"Om het bestuur meer slagvaardig te maken, gezien de toenemende bestuurlijke activiteiten, werd door de ledenvergadering op voorstel van het bestuur besloten het bestuur met twee personen uit te breiden. De heren Leo v.d. Plas en Cees Hellemans werden door het bestuur voorgedragen en bij acclamatie gekozen" (Algemene Ledenvergadering, 25 maart 1997). Tijdens diezelfde vergadering van 1997 werden Theo Derksen en Henk de Werd herkozen als bestuurslid. "De voorzitter geeft een toelichting. Met name zijn herverkiezing laat hij afhangen van het feit, dat hij de mogelijkheid wil hebben tussentijds terug te kunnen treden. Hij is destijds voorzitter geworden om de vereniging op gang te brengen. Inmiddels is hij reeds 9 jaar voorzitter. De Heer H. de Werd geeft te kennen zich nog één periode herkiesbaar te stellen." Theo Derksen heeft thans aangekondigd bij het 10-jarig bestaan van de Heemkundekring Rosmalen te willen terugtreden als voorzitter. Het bestuur betreurt zijn besluit, doch respecteert het, gezien zijn leeftijd, wel.

Het bestuur bestaat thans uit de volgende personen: Theo Derksen (voorzitter vanaf de oprichting op 12 januari 1989), Arie v.d. Ven (secretaris vanaf mei 1991), Sjaan Hoedemakers-v.d. Sluis (penningmeester vanaf 17 mei 1989), Henk de Werd (archivaris en bestuurslid vanaf 12 januari 1989; vanaf 18 oktober 1988 tot de oprichting draaide hij mee in het initiatiefcomité), Arie Boon (bestuurslid vanaf 13 maart 1995), Leo van der Plas (bestuurslid en plaatsvervangend voorzitter vanaf

- 25 maart 1997) en Cees Hellemons (bestuurslid vanaf 25 maart 1997). Het bestuur:
- vergadert gemiddeld een keer per maand en organiseert diverse thema-avonden;
  - vertegenwoordigt de Kringtijdens allerlei, vooral Rosmalense, aangelegenheden;
  - treedt sedert de samenvoeging met 's-Hertogenbosch eveneens met regelmaat in contact met de gemeentelijke overheid in de stad;
  - neemt deel aan het kringoverleg met Boschboom, Stichting 's-Hertogenbossche Monumentenzorg en Kring Vrienden van 's-Hertogenbosch (Cees en Leo);
  - Theo Derksen en Arie van de Ven onderhouden het contact met het Brabants Heem en de Raad van Aangeslotenen (Theo en Arie v.d. Ven);
  - draagt zorg voor een passende nieuwjaarswens, in oud-Rosmalenstijl;
  - onderhoudt contacten met de diverse werkgroepen;
  - neemt deel aan het gebruikersoverleg van "De Bron" (Theo, Leo en Sjaan).

Thema-avonden: "Tot leering ende vermaeck"

Een van de vele taken van het bestuur bestaat uit het organiseren van thema-avonden. Het belangrijke voorwerk, de keuze van het thema en het vastleggen van de spreker, gebeurt door Theo Derksen en Arie van de Ven. Het versturen van de convocaties naar onze heemkundigen en de pers rust op de schouders van onze druk bezette secretaris Arie van de Ven. In een begeleidend schrijven weet hij steeds op een boeiende manier de spreker te introduceren. Naast de thema-avonden wist de Heemkundekring zijn leden tijdens dit tweede lustrum jaarlijks ook nog te verrassen met enkele heemkundige fietstochten (het werk van Harry Coppens) en een excursie, waarvoor opnieuw Arie van de Ven de nodige inspanningen verrichtte.

De heemkundige fietstochten van Harry Coppens kregen (en krijgen nog steeds) een hoog waarderingscijfer, door de perfecte mix van het sportieve, het leerzame en het ontspannende element. Ook voor het derde lustrum worden ze daarom van harte aanbevolen. Tussen 1994 en 1999 trok men er per fiets op uit naar de volgende plaatsen: Jan Cunencentrum Oss op 23 april 1994; Kamp Vught op 28 mei 1994; Oudheidkundig museum St.-Michielsgestel op 10 mei 1995; Moederhuis van de Zusters van Liefde, Schijndel op 15 juni 1996; Museum voor religieuze kunst Uden op 1 september 1996; Historisch museum Hedel op 24 mei 1997; Museum 't Brabantse leven, Den Dungen op 29-6-1997; Tentoonstelling sluizencomplex Lith op 23 mei 1998.

"Rusmollese dinne de zusters van Skëndel oan", schreef Driek van Grette in *De Molen* van 3 juli 1996, en hij vervolgt: "Thema-oavende, excursies, fietstochten... 't Wordt dur de Rusmollese Heemkundekring ammel op touw gezet en veul leej make doar grif gebruik af. Brocht zuster Helena van Kant in 1873 enkele zusters van uit Skëndel vur 't uurst veilig en wel noar hulliej nêj klooster van Meeuwen in Rusmolle, afgelope zotterug de 15de juni din 'n heel klocht heemkundigen uit ons durp

onder lèijing van Harrie van Berte en Mina van Doruskes op Skèndel op af vur 'n tegebezuuk oan 't zustershaus doar. (...) Via skon landweeg dur Balkum en Mirroi brocht Harrie van Berte, die same mi Tini Coenraad, ge wit wel van de slachter, van Piet van Lier, vurop reej, de heemminse noar Skèndel, woar ze gastvrèj en heel wèrm onthoald wiere dur zuster Anita. (...) Noa enkele lekker bèskes koffie mi 'n goei kuukske wier 't fietsende gezelskap uit Rusmolle, in Skèndel oangevuld mi enkele Rusmollese die vort wè krèmmig ware vur de fiets en dus mi de wage gebrocht wiere, rondgelèijd dur 't klooster doar. (...) 't Museum van 't klooster makte veul tonge los. Minse, minse, wèn skon spul van vruuger ammel uit de romse kerk, uit skole, de ziekenhaus, de missies, de kloosters, woar de zusters gewoond, gebid en gewerkt hebbe, volges de kloosterregel: Ora et Labora. 'n Noagebouwd cèlkèmmerke vur 'n postelante, mi de emmallie wasbakke en de pot onder 't bed en de rozekrans d'rop, oangekleejde poppe mi de verskillende habijten en kappen van vruuger, ge kost 't ammel bewondere.(...) Unne leerzame dag, die nog goed vur lijf en leej waar ok nog ok nog ook."

Wat de excursies betreft: in 1994 bracht de Heemkundekring een bezoek aan Heusden. In 1995 ging het per auto richting Leuven. Ook Nieuw-Ginneken werd dat jaar met een bezoek vereerd, een en ander onder leiding van onze toenmalige burgemeester Peter van der Velden, voorheen burgervader van deze gemeente. In 1996 werd Breda aangedaan en in 1997 volgde een heemkundige tocht naar Bokrijk in België. In 1998 ging het richting Gorinchem, Woudrichem en slot Loevestein. Wat Leuven betreft schreef Driek van Grette: "In Leuven zelf kriege ze noa de koffie 'n rondlèijing en wier d'r 'n bezoek gebrocht oan 't skon ouw roadhaus doar, woar 'n merakels mooi skilderèj hong van Anna van Roesmalen, wè ge uit moet spreke es Anna van Roosmalen. Anna van Rusmolle dus, die in de geskiedenis van Leuven unne belangrijke rol gespuld ha. Vandoar dè p'rtrèt. De mister van d'n bèkker vond, dè ze wel 'n bietje liek op Anna van Em Creij, die mi durre durskesnaam ok Anna van Roosmalen skrief. Gellie snapt wel, dè dè kore op de meule van Tieske Creij waar. (...) Es leste stond de abdèj mi dezelfde withirre es in Hezik op 't pr'gram. Ze wiere doar rondgelèijd dur unne poater die doar in Leuven nog wè les gehaad ha van unne Rusmollese witheer: Milo van Lee, ge wit wel unne zoon van Jan van Lee van de Krausstroat. Dè waar dus wir Rusmolle wè de klok sloeg. (...) De hil excursie stond min of meer onder lèijing van Mari v.d. Ven, van Aries dus, unne Rusmollese jonge die in Leuven op d'n universiteit studeert en es derde in men rèjke de eer van Rusmolle doar hog houwt. Den Bosch mag dan vriendskapsbaand hebbe mi Leuven, Rusmolle en Leuven hebbe dur Anna van Rusmolle en dur dieje poater van Lee en nou nog dur Mari van Aries wè mi mekare. De Heemkundekring kan oe Leuven oanbevelen. Goa 's kèke noar 'ons' Anna van Roesmalen doar" (*De Molen*, 31-5-1995). Ook bij het uitstapje naar Breda was Driek van Grette aanwezig: "Vur 37 en unnen halve gulde kos ik, es ik woa, mee oanskuive en ik ha d'r dan d'n eet bè. Dè's toch vur niks, wanne! (...) Breda waar 'n gouw keus van ons Rusmollese Heemkundekring, zeker umdèt host kunneginne-

dag waar en Breda 'n èchte Oranjestad is. (...) Ok 't oudste haus van Breda, 't haus van Brecht, krieg veul oandacht. (...) Smiddes waar 't stadswandeling mi kerkepad. De Grote kerk, olling in de stègers, wier oangedoan en bewonderd. De muurskildering over d'n hèllige Kriestoffel van Jeroen Bosch krieg veul bekèks. De Lutherse kerk, de Waalse kerk, 't begijnhof, dè ge zo mee zoat wille nimme noar Rusmolle, 't gemintehaus, de mèrt, veul ouw gevels... 't kos nie op" (*De Molen*, 8 mei 1996). In 1998 was het opnieuw Driek van Grette, die met veel enthousiasme schreef over de heemkundige reis naar slot Loevestein: "De Heemkundekring van Rusmolle waar diejen dag op pad um wè cultuur te snèuive en ok umdè d'n boog nie alted gespanne kan zen. 'Ginnen boog kan steeds gespanne zen / Goa uit, ontspan oewe gist / Ge hèlpt oewe medemins oan brood / Ge hèlpt oew èige 't miste'. Dees skon gedicht, zo mar erges opgeskreve bè een van de veul veebote, woar de Rusmollese Heemkundekring gebruik van moes make, waar vur hullie dan ok heel toepaasselijk. Vur dè overzette mi d'n boot moeste n'tuurlijk betoale. Op unne poal bè de opstapploats wier dè de minse heel duidelijk gemakt: 'Heen moete betoale en weer weer'. Gørkum, Woerkum (Woudrichem) en Slot Loevestein stonne op 't programma van de Rusmollese heemminse. (...) Noa 't lèkker bèkske koffie in Gørkum volgde de rondlèijing doar dur de ouw stad. De gids wies t'r veul af. Ze ha de joartalle merakels goed uit durre kop geleerd. In Gørkum wier vruuger veul zalm gevangene en ge-ete ok nog ok nog ook. Host elken dag kriege ze dè op hullie bord. 'Goeie kost', heur ik ullie al zegge, mar es ge 't elken dag op toffel kret, kumt 't oewe strot uit. 'n Durske doar, dè es dienstmeid verhuurd wier mi kost en inwunning, liet vaastlegge, dè ze hogstes drie kirres p'r week zalm krieg, anders zocht ze unnen anderen dienst! (*De Molen*, 13 mei 1998).

Het bestuur organiseerde tot slot de volgende thema-avonden: *Brabantse kastelen*, door drs. B. Aarts (14 april 1994); *Luchtoorlog boven Nederland (1943-1944)*, door A. de Jong (13 oktober 1994); *Geschiedenis notariaat en de notariële archieven*, door Mr. O. Dierckxsens, notaris te Kaatsheuvel (10 november 1994); *365 Heiligendagen*, door Paul Spapens (9 januari 1995); *'n Muffelke Rosmolle*, videofilm van Jan Hoofs (13 februari 1995); Algemene vergadering en de videofilm *Jan Verhoeven ontmoet*, in 1992 samengesteld door Jan Hoofs (13 maart 1995); *Brabantse kerken en torens door de eeuwen heen*, door drs. A. Drijvers (06 oktober 1995); *Help, de dokter komt*, door J. van Eijck (27 november 1995); *Plaats- en waternamen*, door dr. J. Hendriks (29 januari 1996); Driek, zijn gebed en zijn geboer, door dr. R van Laere (26 februari 1996); Videoband *Rondje Oud-Rosmalen* (25 maart 1996); *Religieuze volksprenten in de Zuidelijke Nederlanden tussen 1500-1900*, door dr. G. Rooijackers (7 oktober 1996); *Het ontstaan van de provincie Noord Brabant*, door dr. Michiel Verweij (20 januari 1997); *Praktijkverhalen van een veearts*, door J. Bertels. (25 februari 1997); *Eer en schande. Oude volksgebruiken in Brabant*, door E. Kolen (9 september 1997); *Geologie in relatie tot archeologie in Noord Brabant*, door J. Broertjes. (18 november 1997); *Heilige Bomen*, door Mevr. Marijke Lukács-Graus (15 januari 1998); *De ongeletterde boer*, door dr. H. Roosenboom (5 februari 1998); Rondleiding over

Coudewater, naar aanleiding van de presentatie van het boekje over interessante bomen en kunstwerken aldaar, onder leiding van Arie v.d. Ven (14 juni 1998); *Munten in archieven: Geld en koopkracht van 1500-1900* (22 september 1998); Excursie naar onze eigen Lambertuskerk, onder leiding van Henk de Werd, "geboren en getogen Rosmalenaar, die in de schaduw van deze kerk het levenslicht aanschouwde. Hij zal ons langs alle bijzonderheden van de kerk voeren en ons wijzen op historische en andere details" (25-10-1998); *Vlieghistorie, crisis, dreiging, mobilisatie, oorlog, bezetting, bevrijding en de strijd tegen het water van de Maas*, door W. Boeijen (26-11-1998). De lezingen en voordrachten waren, getuigen de reacties en de opkomst, steeds zeer succesvol.

Naar aanleiding van de boeiende presentatie van dokter van Laere schreef Driek van Grette: "D'n dokter wies 't zo skon te brenge ammel, dè de tèt v'rbè vloeg en veul minse 't jammer vonne, dèt afgelope waar. (...) Unne skonne oav'nd, woar we de Heemkundekring van Rusmolle nie genoeg vur kunne bedanke" (De Molen 20

Zo maar twee bestuursleden van onze Heemkundekring: Arie Boon en Henk de Werd op 3 oktober 1998. Coll. Heemkundekring Rosmalen.

maart 1996). Dit is de spijker op de kop geslagen. Ik hoef hier niets meer aan toe te voegen. De lezingen werden behalve in de bladen ook aangekondigd in de nieuwjaarswensen van de Heemkundekring. Die wensen, met fraaie afbeeldingen uit Oud-Rosmalen, hebben inmiddels een goede naam opgebouwd. Er wordt naar uitgekeken. Eind 1992 startte het bestuur met het verzenden van zijn goede kersten nieuwjaarswensen. Een stukje Oude Kerkenhoek sierde toen de kaart. Een teke-

ning van de Lambertuskerk van Gerrit Swanenberg (alias Gerrit van M'rienus van Gret Gurtjes) werd eind 1993 verstuurd. Voor de jaarwisseling 1994/'95 prijkte ons oude station op de kaart. Jan Groos uit Uden verzorgde de illustraties voor de nieuwjaarskaarten 1995/'96, 1996/'97 en 1997/'98 met respectievelijk de winkel van Marienus Groos uit de Dorpsstraat, het *Bont Perdje* uit de Schoolstraat en de boerderij van de familie van Schijndel aan de Oude Baan. De nieuwjaarskaart voor 1999 is versierd met een pentekening van de St.-Josephschool van de hand van Jim van Brakel.

De toekomst

De Heemkundekring Rosmalen kan terugzien op een geslaagd tweede lustrum, waarin veel werk verzet is en waarin ook veel successen geboekt werden. Men mag daar met gepaste trots op terugzien. De weg die tien jaar geleden ingeslagen werd, bleek de goede te zijn. Ook voor de komende vijf jaar is er nog veel te doen. De bewaking van het heem en het erfgoed van Rosmalen blijft de aandacht vragen. De Heemkundekring heeft op korte termijn dringend behoefte aan een passend onderkomen voor zijn grote gebruiksvoorwerpen. Ook de eigen ruimte in De Bron is absoluut te klein, nu steeds meer archiefstukken bij de Heemkundekring worden ondergebracht. Een eigen home, Rosmalen en de Heemkundekring waardig, staat boven aan het verlanglijstje en zal zeker een belangrijk agendapunt zijn en blijven voor het bestuur in het derde lustrum. De afgelopen jaren zijn hierover meerdere gesprekken gevoerd met de gemeente. Jammer genoeg tot op heden zonder resultaat. Ook het nieuwe dorps- en stadswapen en vlag zullen de komende jaren de aandacht vragen. De inschakeling van de Kring bij archeologische opgravingen, de uitbreidingen binnen ons dorp, de straatnaamgeving hier, de kwestie van de subsidies, enz. vragen het bestuur alert te zijn en te blijven. De belangen van het Rosmalens heem zijn bij de Heemkundekring Rosmalen in goede handen.

Heemkundekring Rosmalen, het ga je goed nog vele en vele jaren!

Waarom een heemkundekring?

U heeft zich waarschijnlijk ook wel eens afgevraagd hoe ons dorp aan de naam Rosmalen komt, wat de oorsprong van de naam *Maliskamp* is en hoe Rosmalens de naam Heijmans is. Er zijn in Rosmalen al heel wat jaren veel mensen bezig met het beantwoorden van deze vragen. In 1989 staken zij de koppen bij elkaar en besloten tot de oprichting van de Heemkundekring Rosmalen.

Verenigingsactiviteiten

Binnen de Heemkundekring zijn er onder andere de volgende activiteiten:

- Regelmatig worden door de Heemkundekring lezingen georganiseerd en films, dia's en video's vertoond. Deze bijeenkomsten zijn over het algemeen voor iedereen toegankelijk, dus U zou best een keer kunnen komen kijken. Meestal worden dergelijke activiteiten in *De Molen* en het *Brabants Dagblad* aangekondigd.

- Actieve leden in de Heemkundekring houden zich bezig met onderzoek op allerlei terrein. Daartoe hebben zij zich verenigd in werkgroepen.

- Door enkele actieve leden wordt geregeld een fietstocht georganiseerd naar bijvoorbeeld een naburige Heemkundekring of een museum. Ook worden tochten met de auto georganiseerd naar bestemmingen die wat verder weg liggen.

- De Heemkundekring is bezig met de opbouw van een steeds groeiend archief over Rosmalense mensen en gebouwen. Door verschillende leden en andere belangstellenden wordt veel waardevol materiaal aangedragen.

- De kring heeft een tijdschrift, *Rosmalla* genaamd, dat vier keer per jaar verschijnt. Hierin kunnen de verschillende leden stukjes schrijven. Bovendien verschijnt, telkens als daar aanleiding voor is, het tijdschrift *Rosmalla Extra*.

- Bij vele activiteiten die met Rosmalen te

maken hebben, is de Heemkundekring vertegenwoordigd.

Lid - abonnee - donateur?

Met de Heemkundekring verbonden zijn kan op verschillende manieren. De meeste mensen worden *lid* van de Heemkundekring, voor f 40,- per jaar. Leden kunnen gebruik maken van alle faciliteiten die de Heemkundekring biedt en ontvangen bovendien het blad *Rosmalla (Extra)*. Heeft U geen tijd of bent U om andere redenen verhinderd om actief deel te nemen aan de Heemkundekring, dan kunt U *donateur* van de Heemkundekring of *abonnee* van de *Rosmalla (Extra)* worden. Donateurs betalen minimaal f 30,- per jaar. Ook donateurs ontvangen *Rosmalla (Extra)*. Als abonnee ontvangt U vier keer per jaar het blad *Rosmalla*. Dit kost f 30,- per jaar, of, via een postabonnement, f 40,- per jaar.

Ons eigen 'home'

De Heemkundekring heeft een eigen huisvesting in Rosmalen. Deze huisvesting is in Cultureel Centrum *De Bron*, aan de T.M. Kortenhorstlaan, naast het Rodenborchcollege en tegenover sporthal De Hazelaar. In dit voormalige schoolgebouw is ruimte voor vier Rosmalense verenigingen. De Heemkundekring heeft, als betrekkelijk kleine vereniging, één eigen ruimte tot zijn beschikking. Voor lezingen en andere activiteiten wordt echter gebruik gemaakt van de zaal, die afzonderlijk door de verschillende verenigingen wordt gebruikt.

Wilt U zich opgeven als lid, abonnee of donateur, dan kunt U de bon op de volgende pagina uitknippen of, als U niet in dit boekje wilt knippen, de bon overschrijven of fotokopieën en opsturen naar: Secretariaat Heemkundekring Rosmalen, Martinus Nijhoffstraat 8, 5242 CV Rosmalen. U kunt zich ook telefonisch opgeven. Belt U dan met de secretaris van de Heemkundekring, tel. (073)-5214094.

Inhoud

Tweede lustrum Heemkundekring Rosmalen

Henk de Werd

● De overdracht van het torenuurwerk	3
● Fietsroute <i>Opmars geallieerden</i>	4
● Tentoonstelling 50 jaat bevrijding	4
● Archeologische vondsten	10
● Overdracht Ambtsketen	13
● De verlichting van de Lambertuskerk	16
● Tentoonstelling Indiëgangers	17
● Werkgroepen, <i>Rosmalla</i> en <i>Rosmalla Extra</i>	19
● Het onderbrengen van archiefstukken	22
● De Rosmalenaar van het jaar	24
● Jan Ketterings schenkt borstbeeld	26
● Bestuur en leden	28
● Thema-avonden	31
● De toekomst	35

Sponsors

De uitgave van *Rosmalla* is mede mogelijk door financiële steun van (tenzij anders vermeld zijn alle bedrijven in Rosmalen gevestigd): Abelen BV, Makelaarskantoor, Burg. Mazairaclaan 2; Van Grinsven Sanidrome, Raadhuisstraat 4c; Bouwmans BV, J., Benzinstation, Westeind 2; Van Creij & Van Hoek BV Grondweg- en waterbouw, Huisbergenweg 6; Creij, Sjef van, garagebedrijf; E.T.I.Bureau Linnenbank BV, Stationstraat 13; Eijkelenburg, Van, Bouwbedrijf, Stationsplein 1; Foto Stijntjes, Molenhoekpassage 5; Gloudemans BV, W., Hintham 117; Heijmans NV, Ver. Bedrijven, Graafsebaan 13; Hoedemakers en Zonen BV, Aannemersbedrijf P., Hintham 68; Huijbregts en Peters Notarissen, Hoff v. Hollantlaan 5; Jaropa Holding

BV, J. Stienstra, Bruistensingel 100, Den Bosch; Lambermont BV Assurantiebedrijf, A., Burg. Woltersstraat 1; Robyto Holding BV, Biestkampweg 2; Ginderzande BV Van Mierlo, Mr. J., Striensestraat 44; Modecentrum C. van de Graaf, Dorpsstraat 10; Piels, Technisch installatiebedrijf, Friezenstraat 7; Rabobank Rosmalen, Raadhuisstraat 1; Timmers BV Bouwbedrijf, Heikampweg 6; Uden BV, Aannemersbedrijf A. v., Vliertwijksestr. 38c; Verbiesen, Brood- en banketbakker J., Molenstraat 34; Verstappen, A.A.A.P., Rooseveltlaan 11, Voets Weg- en Waterbouw, Gebr., Pinksterbloemstraat 4; V.O.F. Gebr. v.d. Plas, Schildersbedrijf, Graafsebaan 5; Sequoia, P. van Roosmalen.

Ondergetekende,

Naam: _____ m/v

Adres: _____

Postcode en woonplaats: _____

Telefoon: 0 _____ - _____

Geeft zich op als: Lid / Abonnee / Donateur *

Wil graag meer informatie ontvangen

Het verschuldigde bedrag van f _____ is door mij overgemaakt op bankrekeningnummer 18.45.43.444 (postbankrek. Rabobank 1099372).

Datum: _____

Handtekening:

* s.v.p. doorhalen wat niet van toepassing is.

Heemkundekri
Onder: Bokri

X